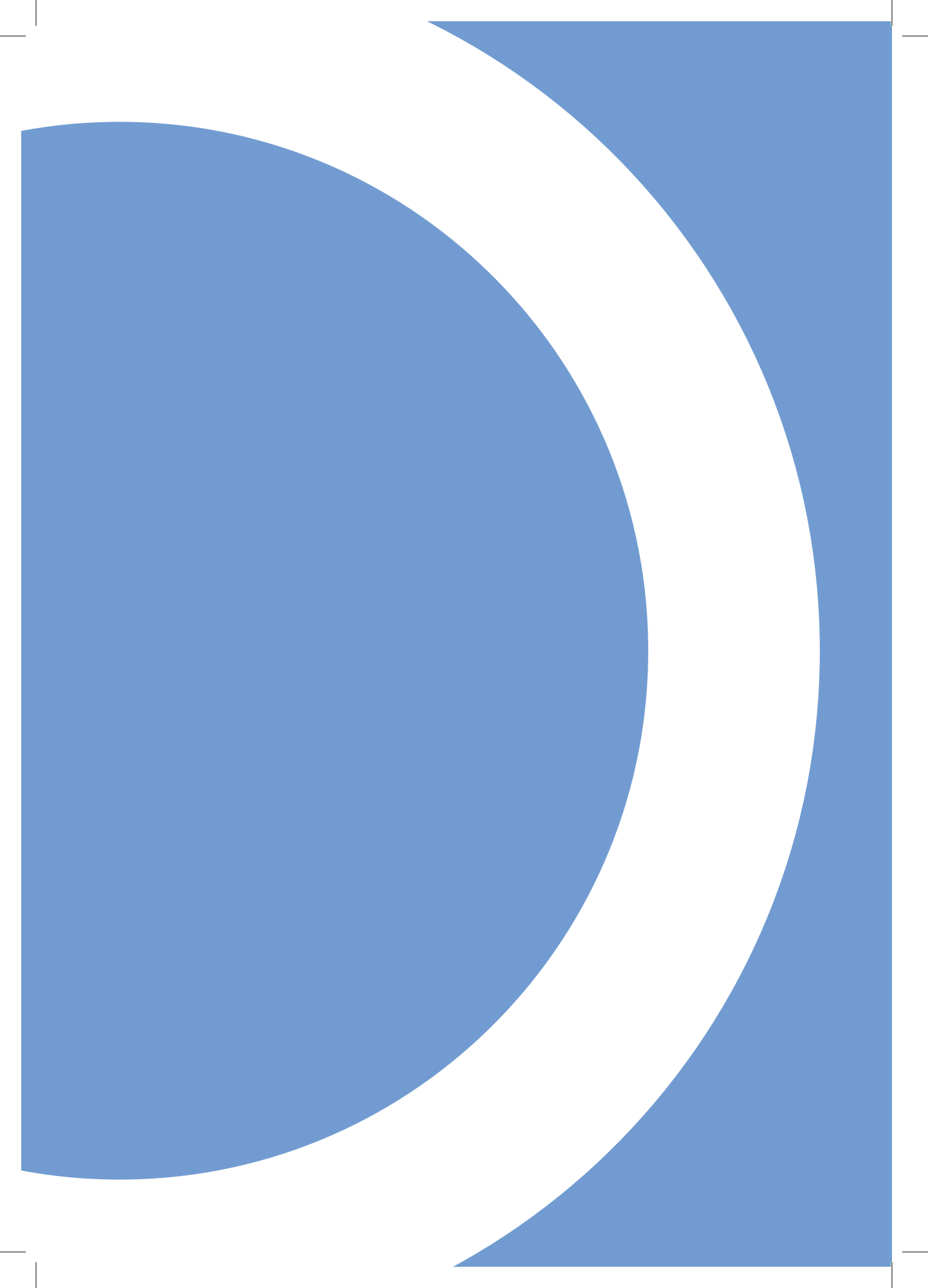

07
08

YLEISRADION
HALLINTONEUVOSTON KERTOMUS
EDUSKUNNALLE

K 14/2009 vp

**YLEISRADIO OY:N
HALLINTONEUVOSTON
KERTOMUS EDUSKUNNALLE
YHTIÖN TOIMINNASTA
VUOSILTA 2007 JA 2008**

Eduskunnalle

Yleisradion toiminnasta annetun lain 6 §:n 4 kohdan mukaisesti yhtiön hallintoneuvosto antaa kunnioittavasti eduskunnalle oheisen kertomuksen Yleisradion julkisen palvelun toteutumisesta vuosina 2007 ja 2008.

Helsingissä syyskuun 8. päivänä 2009

Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston puolesta

Kimmo Sasi
puheenjohtaja

SISÄLLYS

1. YLEn julkisen palvelun tehtävä	s. 4
1.1 YLEn yleisösuhte ja julkisen palvelun arvostus	s. 4
1.2 Tv-maksun vastine	s. 5
2. YLEn ohjelmasisällöt	s. 5
2.1 Tarjonta ja yleisöt ohjelmistoalueittain	s. 5
2.2 Asia- ja kulttuuri-YLE	s. 6
2.3 YLE24	s. 9
2.4 YLE Visio	s. 10
2.5 Svenska YLE	s. 12
2.6 Ohjelmiston alkuperä	s. 13
2.7 YLE suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuusvertailussa	s. 13
3. YLEn erityistehtävät	s. 14
3.1 Tasa-arvo ja moninaisuus	s. 14
3.2 Saamenkieliset ohjelmat	s. 14
3.3 Muut erityispalvelut	s. 15
3.4 Hartausohjelmat	s. 15
3.5 Ulkomaanpalvelut ja vieraskieliset lähetykset	s. 16
3.6 Turvallisuus, viranomaistiedottaminen ja varautuminen poikkeusoloihin	s. 17
4. YLEn ohjelmatarjonnan kustannukset	s. 17
5. YLEn mediatarjonta	s. 18
5.1 Digisiirtymä ja sen vaikutukset	s. 18
5.2 Tarjonta tv- ja radiokanavittain	s. 18
5.3 Uudet palvelut	s. 18
6. YLEn mediayleisöt	s. 19
6.1 Mediatrendit	s. 19
6.2 TV-katselun kehitys	s. 20
6.3 Radionkuuntelun kehitys	s. 21
6.4 Internetin käytön kehitys	s. 22
7. Julkisen palvelun toimintaedellytysten määrittely	s. 22
7.1 Eurooppalaisia linjauksia	s. 22
7.2 Kansallinen sääntely	s. 22
8. Yleisradion hallinto v. 2007 ja 2008	s. 23
8.1 Hallintoneuvosto ja sen tehtävät	s. 23
8.2 Hallitus ja sen tehtävät	s. 23
8.3 Hallintoneuvoston päätöksiä	s. 24
8.4 Hallituksen päätöksiä	s. 24
8.5 Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet	s. 26
LIITE: Tilastokuviot	s. 28
LIITE: Saamelaiskäräjien lausunto Yleisradion kertomuksesta vuosilta 2007–2008	s. 39

1 YLEn julkisen palvelun tehtävä

YLEn julkisen palvelun tehtävä on määritelty laissa Yleisradio Oy:stä. Lain 7 §:n mukaan yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa. YLEn toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä

- tukea toimivaa kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;
- tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;
- ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaen lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;
- kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;
- tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;
- edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;
- välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

Yhtiön strategia pohjaa YLE-lakiin. Vuoden 2008 aikana yhtiön hallitus uudisti YLEn strategiset linjaukset.

Päätavoite on, että YLE tuottaa suomalaisten elämää rikastuttavia julkisen palvelun mediasisältöjä ja tarjoaa luotetavasti ja riippumattomasti monipuolisen ja monikulttuurisen

kuvan maailmasta. YLEn tavoitteena on erottua muusta mediatarjonnasta omiin arvoihinsa perustuvilla ohjelmistoilla ja palveluilla.

YLEn ohjelmatoiminnan arvot ovat suomalaisuus, luotettavuus, riippumattomuus, monipuolisuus ja ihmisen arvostaminen.

Yhtiön visioksi linjattiin, että YLE haluaa olla suomalaisille merkityksellisin sähköisen viestinnän sisällöntuottaja sekä rohkea suunnannäyttäjä journalismissa ja kulttuurissa.

Ohjelmatarjonnallaan YLE on vastannut lain ja toimintaympäristön muutoksiin lukujen 2. ja 3. mukaisesti.

1.1 YLEn yleisösuhte ja julkisen palvelun arvostus

Suomalaiset ovat entistä tyytyväisempiä koko YLEn ohjelmistoihin. Vuonna 2008 oli 93 % suomalaisista vähintään tyytyväisiä YLEn ohjelmatarjontaan. Yli 15-vuotiaista YLEn tv:n, radion ja internetin käyttäjistä 88 % oli vähintään melko tyytyväisiä YLEn mediatarjontaan. Eri ikäryhmistä tyytyväisimpiä olivat yli 60-vuotiaat. Nuorimman eli alle 30-vuotiaiden ikäryhmän tyytyväisyys kasvoi vuodesta 2007 vuoteen 2008 samalle tasolle kuin muissa ikäryhmissä.

••• Kuvio 1: Tyytyväisyys YLEn medioihin v. 2007 ja 2008

••• Kuvio 4: Tyytyväisyys YLEn ohjelma-alueisiin v. 2008

Suomalaiset arvostavat erittäin laajasti YLEn julkisen palvelun tehtävää: kokonaisuutena sitä pitää vähintään melko tärkeänä 94 % suomalaisista.

••• Kuvio 2: Tärkeimmät julkisen palvelun erityistehtävät v. 2007 ja 2008

Julkisen palvelun erityistehtävistä arvostetaan eniten viranomaistiedotusten välittämistä ja varautumista poikkeusoloihin ja ohjelmiston välittämistä kaikille suomalaisille asuinpaikasta riippumatta. Myös erityisryhmien palvelut kuten viittomakieliset ohjelmat ja ohjelmatekstitys ovat hyvin arvostettuja.

Suomalaisten ohjelmien ja uutisten välittäminen ulkomailla asuville suomalaisille, arkistojen ylläpito ja avaaminen yleisöjen käyttöön internetissä sekä maahanmuuttajille suunnatut ohjelmat ja palvelut nousivat vuodesta 2007 vuoteen 2008 eniten erityistehtävien koetussa tärkeydessä.

Onnistumista julkisen palvelun erityistehtävässä arvioitiin täsmälleen saman tehtäväluettelon pohjalta kuin tehtävien tärkeyttäkin. Suomalaisista 93 % kokee YLEn onnistuneen vähintään tyydyttävästi ja YLEn arvioidaan hoitaneen tehtävänsä vuonna 2008 kaikilla osa-alueilla hieman paremmin kuin edellisenä vuonna.

Vaikka tv-maksajien määrä on vähentynyt digisiirtymän myötä, on useampi kuin yhdeksän kymmenestä suomalaisesta tyytyväisiä YLEen.

1.2 Tv-maksun vastine

Suomalaisten asenne tv-maksuun on v. 2008 hieman muuttanut edellisestä vuodesta. Suomalaisista 59 % kokee saavansa tv-maksulle vähintään melko hyvin vastinetta YLEn ohjelmistoista. Vuonna 2007 näin kokevia oli 61 %.

Kaikki eivät ole selvillä tv-maksun ja YLEn toiminnan yhteydestä, vaan saattavat arvioida esimerkiksi maan koko tv-tarjontaa tai eivät arvioi lainkaan YLEn radiotarjontaa.

YLEn asema ja tv-maksuhalukkuus jäsenyvät viime kädessä yhteisesti jaettujen merkitysten kautta. Vaikka mediatarjonta kasvaa ja yleisöt eriytyvät samalla kun median käytön muodot moninaistuvat, on kansalaisten yhteisillä kokemuksilla edelleen merkitystä. Vuosien 2007 ja 2008 YLEn tv:n, radion ja internetsivustojen käyttö, katselu- ja kuunteluosuudet, tavoitavuus sekä koettu merkityksellisyys osoittavat, että uutistapahtumat, suuret urheilukisat ja kulttuurin ja viihteen ohjelmistot yhdistävät edelleen suomalaisia. Kaikki eivät välttämättä seuraa tarjontaa samaan aikaan tai samalla tavoin, mutta samat tapahtumat tuottavat silti yhteisiä, jaettuja kokemuksia.

2 YLEn ohjelmasisällöt

2.1 Tarjonta ja yleisöt ohjelmistoalueittain

YLEn koko ohjelmatarjontaa tarkastellaan tässä luvussa **ohjelmistoalueittain**. Ohjelmistoalueet ovat:

- **Asia- ja kulttuuri-YLE: asia-, ajankohtais- ja kulttuuriohjelmisto, oppimisen ja tieteen sekä draaman ohjelmisto**
- **YLE24: uutiset, urheilu sekä alueiden ohjelmisto,**
- **YLE Visio: lasten ja nuorten, viihteen, populaarimusiikin ja populaarikulttuurin ohjelmistot,**
- **Svenska YLE: uutiset, urheilu, fakta, fiktio ja nuorten ohjelmistot ruotsiksi.**

Luvussa 5 YLEn tarjontaa tarkastellaan erikseen tv:ssä, radiossa ja internetissä.

Lähetystuntien määrä on tv:n ohjelmistoalueilla vuodesta 2007 vuoteen 2008 kasvanut yhteensä 148 tunnilla. Radion ohjelmistoalueilla kasvua tuntitasolla on yhteensä 1 463 tuntia.

YLEn ohjelmistoalueet tavoittivat viikoittain vuonna 2008 yhteensä 96% suomalaisista kuten myös vuonna 2007. Päivittäin tai lähes päivittäin YLE tavoitti suomalaisista 82 % (v. 2007 78 %). Uutisten tavoitavuus oli laajinta; päivittäin jopa 71 % yli 15-vuotiaista seurasi YLEn uutislähetystä (v. 2007 73 %).

Muut päivittäin tavoittavimmat ohjelma-alueet vuonna 2008 olivat alueelliset ohjelmistot (34 %), urheilulähetykset (33 %) ja tv:n ajankohtaisohjelmat (28 %). Viikoittain tv:n ajankohtaisohjelmistot tavoittivat jopa 68 % väestöstä, vuonna 2007 66 %. Myös asiaohjelmat ja ulkomainen draama tavoittivat viikkotasolla noin 70 %, ulkomaisen draaman tavoitavuus kasvoi kuudella prosenttiyksiköllä vuodesta 2007 vuoteen 2008. Viihdeohjelmat tavoittivat viikoittain 61 % vuonna 2008, vuonna 2007 69 % väestöstä ja kotimainen draama noin 50 % väestöstä kumpanakin vuotena. Lastenohjelmien päivittäinen tavoitavuus oli hyvä

erityisesti lapsiperheissä: 2–9-vuotiaiden lasten vanhempien viikkotavoittavuus kasvoi tarjonnan kasvaessa vuonna 2008 9 prosenttiyksiköllä 61 %:sta 70 %:iin.

YLEn lähetystuntien osuudet ohjelmistoalueittain televisiossa ja radiossa v. 2007 ja 2008

(sisältää uusinnat, mutta ei rinnakkaislähettyksiä, aluelähetysten tunneissa on mainittu vain yhden alueen lähettykset)

	Televisio		Radio	
	2007	2008	2007	2008
YLE24 yhteensä	18 %	16 %	32 %	34 %
Uutiset	11 %	10 %	6 %	5 %
Urheilu	6 %	6 %	1 %	1 %
Alueet	0 %	0 %	3 %	3 %
(Radiot Suomi, Peili, Mondo, Saame ja ulkomaat)	0 %	0 %	22 %	24 %
As-Ku –YLE yhteensä	53 %	55 %	18 %	16 %
TV:n ajankohtaisjournalismi	4 %	3 %	0 %	0 %
Asia	15 %	17 %	4 %	3 %
Kulttuuri (sis. RSO)	6 %	5 %	11 %	10 %
Oppiminen ja tiede	6 %	6 %	1 %	1 %
Draama	22 %	25 %	0 %	1 %
(tv-uusinnat Radio Peilissä)	0 %	0 %	1 %	1 %
YLE Visio yhteensä	14 %	14 %	24 %	25 %
Viihde	10 %	7 %	1 %	1 %
Lapset ja nuoret (tv)	4 %	6 %	0 %	0 %
Populaarimusiikki	0 %	0 %	4 %	3 %
(YleX, Radio 1, Ylen Klassinen, uudet palvelut)	0 %	1 %	20 %	21 %
Svenska YLE yhteensä	15 %	16 %	26 %	25 %
Uutiset ja urheilu	2 %	4 %	2 %	2 %
Fakta	6 %	5 %	3 %	4 %
Fiktio (sis. myös lastenohjelmat)	7 %	6 %	10 %	9 %
Nuoret (Radio Extrem)	0 %	0 %	11 %	11 %
YLE yht.	100 %	100 %	100 %	100 %
Tunteja yht.	19 718	19 866	59 858	61 321

●●● Kuvio 3: YLEn ohjelma-alueiden tavoittavuus v. 2008

●●● Kuvio 4: Tyytyväisyys

YLEn ohjelma-alueisiin v. 2008

Tyytyväisyys YLEn ohjelma-alueisiin on korkealla tasolla. Suomalaisista 93 % on vähintään tyytyväisiä YLEn tarjontaan. Uutislähettyksiin ollaan tyytyväisimpiä, 76 % on vähintään tyytyväisiä. Urheiluun, kotimaiseen sekä ulkomaisen draamaan, lastenohjelmiin, alueellisiin sekä asiaohjelmiin ja tv:n ajankohtaisjournalismiin on vähintään tyytyväisiä yli puolet suomalaisista. Nousua tyytyväisyydessä vuodesta 2007 vuoteen 2008 on ulkomaisen draaman, tv:n ajankohtaisjournalismin ja lastenohjelmien kohdalla.

2.2 Asia- ja kulttuuri-YLE

Asia- ja kulttuuri-YLE tuottaa ajankohtaisjournalismia, asia- ja kulttuuriohjelmistot, oppimisen ja tieteen ja draamaohjelmistot sekä RSO:n tarjonnan. Ohjelmistot tavoittivat tv:ssä, radiossa ja internetissä v. 2008 päivittäin 41 % ja vähintään kerran viikossa 89 % suomalaisista. Luku on 3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2007. Asiaa ja kulttuuria seuranneista 82 % on vähintään tyytyväisiä, mikä on 6 prosenttiyksikköä enemmän kuin v. 2007.

Tv:n ajankohtaisohjelmat

YLEn ajankohtaisohjelmilla pyritään tutkimaan ja paljastamaan yhteiskunnallisia epäkohtia, taustoittamaan uutistahtumien syitä ja seurauksia, puheenaiheistamaan asioita ja synnyttämään julkista debattia sekä kuvamaan olosuhteiden ja elämäntavan muutoksia. Kansalaisjournalistisia muotoja kehittämällä lisätään yleisön vaikutusmahdollisuuksia ohjelmasisältöihin. Erityistehtävänä on toteuttaa vaalien ennako-ohjelmat.

Tv:n ajankohtaisohjelmien ensilähettyksiä oli vuonna 2008 lähes 100 tuntia enemmän kuin edellisenä vuonna. Ajankohtaisjournalismin tavoittavuus kasvoi hieman kuten myös tyytyväisyys, yli 90 % yleisöistä oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan. Katsotuimpia ohjelmia olivat Ajankohtainen kakkonen ja MOT, jotka tavoittavat noin 600 000 katsojaa sekä A-studio ja A-talk keskimäärin lähes 500 000 katsojalla. Internetissä avattiin kesällä 2008 A-tuubin kansalaisjournalismin sivusto, jolla vieraili viikoittain parhaimmillaan yli 40 000 kävijää.

Asiaohjelmat

Median viihteellistymisen myötä laadukkaiden ja kotimaisen asiaohjelmien merkitys on korostunut. Myös uudet jake-lutavat ovat laventaneet asiaohjelmien käyttöä. Lähes kaikki radion asiaohjelmat ovat ladattavissa myös podcasteina mobiililaitteisiin. Asiaohjelmia katsotaan ja kuunnellaan paljon myös YLE Areenassa. YLE tarjoaa journalistisia asiasisältöjä aiempaa enemmän myös internetissä, esimerkiksi yle.fi:n Olotila-palvelussa.

Asiaohjelmien ensilähetysten määrä kasvoi tv:ssä runsaalla 150 tunnilla. Asiaohjelmat ja palvelut tavoittivat viikoittain 70 % suomalaisista. Kaikista ohjelmia ja palveluja seuranneista 92 % oli vähintään melko tyytyväisiä niihin. Katsotuimpia ohjelmia olivat Joulurauhan julistus sekä YLE TV1:n Ykkösdokumentti Vodkaturistit. Kiinnostavimpina pidettiin Avaraa luontoa ja historiadokumentteja. Yle.fi:n käytetyimpiä asiaohjelmasivustoja olivat Akuutin ja Kuningaskuluttajan sivut. YLE Radio Suomen kuunnelluimpia asiaohjelmia ovat Kansanradio, Metsäradio ja keskiviikon Luontoillat.

Kulttuuri

YLE on kulttuuriohjelmistojen suurin ja joillakin alueilla myös ainoa kotimainen tekijä. Vahva läsnäolo suomalaisessa kulttuurissa on YLEn elämyksellisen kulttuuritarjonnan ydin. Tarjonnassa musiikilla on taiteenlajeista vahvin asema, erityisesti radiossa. ”Suomen suurin konserttitali” tarjoaa vuosittain yli sata suomalaista konserttia, 15 sinfoniaorkesterin soittamana, vahvimpana tietysti YLEn oma RSO. Kulttuurijournalismiin kuuluu viikoittaisia kirjallisuusohjelmia, radion kulttuuriuutiset sekä kulttuurin päivittäinen ajankoh-taisohjelma Kultakuume.

Esimerkki monimediaisesta tuotannosta oli Agricola-juhluvuonna 2007 tehty Sanakirja-kokonaisuus, jossa sanankäytön ammattilaiset esittelivät jokaisena arkipäivänä valitseman sanan niin tv:ssä, radiossa, internetissä kuin mobiilissa.

Kulttuuriohjelmien tarjontaa ja kirjoa on kehitetty kahdensuuntaisesti. Radiossa on panostettu kulttuurin ydinylei-sön palveluun. Televisiossa kulttuuriohjelmille on haettu myös

uusia yleisöjä ja etsitty rohkeampaa kulttuurijournalistista otetta. Yhteistä uusille tv-ohjelmille (esim. Kirjamaa, Strada, Kuuroon!) on vastaanottajien kokijan roolin korostuminen.

Kulttuurikunto-kampanja on esimerkki uudenaikaisesta yhteistyöavauksesta ja myös YLEn roolista mahdollistajana. Yhteistyössä Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska Kultur-fondenin kanssa YLE on yhdistänyt kulttuurin kokijoita ja kuluttajia, työnantajia ja kulttuurilaitoksia, ja innostanut suomalaisia kulttuuriharrastusten pariin sekä muistuttanut kulttuurin henkistä hyvinvointia edistävästä vaikutuksesta.

Television kulttuuriohjelmien ensilähetysten määrä väheni vuodesta 2007 vuoteen 2008, mikä oli lähtöisin sekä koko oh-jelmistoa koskeneista muutoksista että joistakin vuoden 2007 tarjontaa kasvattaneista erilliprojekteista kuten esimerkiksi Agricolan juhluvuoden ohjelmat. YLEn kulttuuriohjelmien ta-voittavuus säilyi edellisen vuoden tasolla eli 46 % suomalaisista seurasi kulttuuritarjontaa vähintään kerran kuukaudessa. Kaik-kiaan 70 % ohjelmia seuraavista oli ainakin melko tyytyväisiä tarjontaan. Katsotuimpia ohjelmia olivat YLE TV1:n dokumentti Matka halki Karjalan sekä keskusteluohjelma Levengood Suo-mesta. Radiossa kulttuuriohjelmien ensilähetysiksi oli kaikkiaan 4 650 tuntia, joista runsaat 4 000 tuntia oli klassisen musiikin ohjelmia. YLE Radio 1:n kuunnelluimpia musiikkiohjelmia ovat varhaisaamujen Aamusoitto ja iltakonsertit klo 19 jälkeen. Kir-jallisuusohjelmien kuunnelluimpia olivat viikonloppuaamujen Nadjan huone, Kirjakerho ja Epookki.

Kotimainen draama

Kotimaista draamaa on tarjolla jokaisena viikonpäivänä tv:ssä ja radiossa ja lähetysten jälkeen myös YLE Areenas-sa. YLE-draama voi olla kevyttä ja viihdyttävää katsottavaa, mutta sisältö koskettaa syvältä. Tällaisia merkkituotteita ovat olleet esimerkiksi Taivaan tulet, Harvoin tarjolla ja Har-junpää-sarja Rakkauden nälkä.

Kotimainen draama tavoittaa hyvin myös nuoret ja nuoret aikuiset. Esimerkiksi Metsolat-sarjan uusinta on ollut YLE TV2:n menestyksekkäimpiä nuorten ohjelmia. Draama kerää tv:n äärelle edelleen suuria yleisöjä ja niitä katsotaan paljon myös taltioituna tai YLE Areenassa. Useampi kuin joka

kymmenes katsoo draamansa lähetystä myöhemmin. Sarjojen kotisivut yle.fi:ssä tarjoavat yleisöille aktiivisesti käytetyn mahdollisuuden suosikkien fanittamiseen.

Kotimaisen tv-draaman ja elokuvien ensilähetyksiä oli runsaat 125 tuntia. Kotimaisen draaman katselu lisääntyi hieman ja myös tyytyväisyys kasvoi: 83 % draamaa seuraavista oli vähintään melko tyytyväisiä. Katsotuimpia draamasarjoja olivat YLE TV1:n Harvoin tarjolla ja YLE TV2:n Karjalan kunnailla. Karjalan kunnailla keräsi nettisivuilleen 20 000 kävijää viikossa. Kotikatu oli säännöllisesti katsotuimpia ohjelmia myös YLE Areenassa. Radiodraaman ensilähetyksiä oli kaikkiaan 142 tuntia. Knalli ja sateenvarjo oli edelleen YLE Radio 1:n kuunnelluin draamasarja.

Ulkomainen draama

YLEn ulkomainen tarjonta painottuu eurooppalaiseen ja erityisesti brittiläiseen draamaan. Lisäksi YLE pyrkii hankimaan mahdollisimman monipuolista tuotantoa kaikkialta maailmasta. Vuonna 2008 oli suosittua esimerkiksi espanjankielinen draama. Yhdysvaltalaisen HBO:n kanssa tehty sopimus tuo YLEn tarjontaan sopivat laadukkaat amerikkalaiset sarjat. HBO-draamalla palvellaan erityisesti nuorempia katsojaryhmiä, vaikka sarjat eivät aina saavutakaan suuria katsojalukuja.

Ulkomaisten sarjojen ensilähetysten määrä kasvoi lähes 150 tunnilla vuonna 2008. Myös niiden katselu ja tavoittavuus lisääntyivät huomattavasti: 66 % suomalaisista seurasi v. 2008 YLEn ulkomaista draamaa vähintään kerran viikossa. Heistä 85 % oli ainakin melko tyytyväisiä YLEn sarjoihin. Erittäin tyytyväisten määrä nousi peräti 7 prosenttisyksiköllä. YLE TV1:n suuria menestyksiä ovat olleet perhekeskeiset ja lämpimät sarjat kuten Sydämen asialla ja Serranon perhe. Katsotuimpiin ulkomaisiin sarjoihin kuuluvat brittidekkarit kuten Neiti Marple.

Oppiminen ja tiede

Sivistys on YLEn perustehtäviä. Siksi oppimisen ja tieteen ohjelmistot ovat tarjolla kaikissa YLEn medioissa, vaikka YLE Teema onkin oppimis- ja tiedetarjonnan pääkanava. Moni-

mediaisuus on olennaista oppimisen ja tieteen sisällöissä; tv herättää kiinnostuksen ja internetissä voi kokeilla, testata tai syventää tietoja.

Vuonna 2007 aloitettiin internetissä ja YLE Teemalla yhteistyössä Opetushallituksen kanssa Opettaja.tv. Palveluun yhdistettiin Koulu-tv, ja se tarjoaa kouluille opetusmateriaalia sekä tukee opettajien ja kasvattajien tehtävää.

Vuonna 2008 tv:n opetus- ja tiedeohjelmien lähetysmäärä lisääntyi vajaalla 30 tunnilla. Myös ohjelmien katselu lisääntyi hieman. Parhaimmillaan oppimisen ja tieteen ohjelmat ovat tapauksia kuten Elämä pelissä, joka sai televisiossa jopa 550 000 katsojaa. Netissä noin 750 000 suomalaista suoritti elämäntapatestin. Vuonna 2008 avattiin Tieteen sisältöopas, joka yhdisti yle.fi:n tiedesivustot. Opetusohjelmien verkkosivuilla vieraili parhaimmillaan lähes 100 000 eri kävijää viikossa. Oppimisen ja tieteen ohjelmat ja palvelut tavoittavat viikoittain neljänneksen suomalaisista, joista oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan 73 %.

Radion sinfoniaorkesteri

Vuosina 2007 ja 2008 Radion sinfoniaorkesteri soitti Helsingissä noin 80 konserttia ja teki ylikapellimestari Sakari Oramon johdolla kuusi matkaa. RSO konsertoi Japanissa, Isovsa-Britanniassa, Ruotsissa, Espanjassa, Portugalissa ja Kanarian saarten musiikkijuhlilla.

Suomalainen musiikki oli vahvasti esillä konserttisarjoissa ja YLEn kantaesitysten tilauksina. Ensiesityksinä kuultiin orkesteriteoksia tunnetuimmilta suomalaisilta säveltäjiltä muun muassa Aulis Salliselta, Kaija Saariaholta ja Magnus Lindbergiltä. Konserttimatkoillaan orkesteri esitti myös Sibeliusta, jota myös orkesteri levytti Magnus Lindbergin ja Joonas Kokkosen lisäksi. YLEn käyttöön orkesteri teki kymmeniä kantanauhjoja suomalaisista orkesteriteoksista. RSO sai muun muassa Midem Classics -palkinnon ja New York Timesin Vuoden Levy 2008 -maininnan.

Konsertit radioitiin suorina ja konserttitarjonta oli vahvasti esillä myös YLE Teemalla. Yle.fi:ssä RSO tarjoaa kaikki konsertit suorana ja YLE Areenassa 30 vrk konsertin jälkeen. Lisäksi Elävässä arkistossa tarjotaan valikoima orkesterin

historiaa ja nykypäivää.

RSO:n konsertit tavoittivat vuosina 2007 ja 2008 YLEn medioissa noin neljäsosan suomalaisista, ja 72 % konsertteja kuunnelleista oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan.

2.3 YLE24

YLE24 tuottaa YLE Uutiset, YLE Urheilun ja YLE Alueiden maakuntaradioiden sekä tv:n alueuutisten tarjonnan. Kokonaisuutena YLE24 tavoitti tv:ssä, radiossa ja internetissä v. 2008 päivittäin 77 % ja vähintään kerran viikossa 92 % suomalaisista. Tavoittavuus on sama kuin vuonna 2007. Tarjontaa seuraavista 82 % on vähintään tyytyväisiä, mikä on 3 prosenttiyksikköä enemmän kuin v. 2007.

YLE Uutiset

YLE on jatkanut uutistoimintojen voimakasta integroimista. Yleisöjä palvellaan radiossa, televisiossa, teksti-tv:ssä, internetissä ja mobiilisti 24 tuntia vuorokaudessa. Erityisesti uutishankintaa, alueellista uutispäivystystä ja toimitusten välisiä yhteistyötä on tehostettu. Maakuntaradio- ja ulkomaisen kirjeenvaihtajaverkoston avulla varmistetaan monipuolinen uutis- ja ajankohtaistarjonta niin kotimaasta kuin maailmalta. Suomen- ja ruotsinkieliset kirjeenvaihtajat yhdistettiin YLE Uutisten alaisuuteen vuonna 2008.

YLE Radio 1:n Ykkösaamu-ajankohtaisohjelma sai syksyllä 2008 seuraa samannimisestä haastatteluohjelmasta. YLE TV1:n Ykkösaamu peri tunnetun Lauantaiseuran ohjelmapaikan ja lunasti odotukset: Ykkösaamu generoi lähes poikkeuksetta radioversion tapaan uutisaiheita muulle medialle.

YLE Uutiset eri medioissa tavoitti päivittäin tai lähes päivittäin 71 % yli 15-vuotiaista suomalaisista. Yli 15-vuotiaista suomalaisista 76 % on YLE Uutisiin tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.

YLE Uutisten luotettavuus on vakiintunut korkealle tasolle. Neljä luotetuinta uutislähdettä ovat YLEn televisio-, radio- tai nettiuutisia, ja kymmenen luotetuimman lähteen joukosta seitsemän on YLEn lähteitä. YLEn TV-uutisiin luotetaan eniten (arvosana 4,48/5). Tulos on sama kuin vuonna 2006.

Kaikesta televisiouutisten katselusta YLEn osuus on

noin 64 %. YLEn suomenkielisten radiokanavien uutisia kuuntelee keskimääräisen arkipäivän mittaan noin 1,9 miljoonaa eli 42 % suomenkielististä. YLE Uutisten tuottamat Itsenäisyyspäivän vastaanotto ja kuntavaalien tuloksilta olivat YLEn katsotuimmat ajankohtaisohjelmat.

YLE Uutisten verkkopalvelu uudistettiin joulukuussa. Samalla otettiin toimitusten käyttöön kautta maan uusi julkaisujärjestelmä, joka nopeuttaa uutisointia verkossa ja mahdollistaa alueellisten sisältöjen noston monipuolisesti valtakunnanpalveluun ja päinvastoin.

YLE Uutisten verkkopalvelun kävijämäärät kasvoivat koko vuoden ajan keskimäärin nopeammin kuin yle.fi:ssä muuten. Edellisestä vuodesta keskimääräinen viikkokävijöiden määrä uutisten online-sivustolla kasvoi lähes puolella. Kuntavaalit sekä vaali- ja verokoneet tuottivat kävijäpiikkejä. Kauhajoen koulusurmat 23. syyskuuta tuotti kaikkien aikojen kävijähuiipun. Tuolloin YLE Uutisten sivuille hakeutui yhden päivän aikana 494 068 eri kävijää.

Kauhajoen koulusurmien uutisointi oli vuoden kenties suurin haaste. YLE Uutiset linjasi monia muita medioita tiukemmin sen, miten ampujan videoiden, kasvojen ja nettiviestien välittämisessä meneteltiin. YLE Uutiset palveli tehokkaasti myös Kauhajoen tapahtumia seurannutta kansainvälistä mediaa.

Muutoin talouskriisi leimasi uutisvuotta 2008, samoin Yhdysvaltain presidentinvaalitaisto. Georgian sota, kuntavaalit, presidentti Martti Ahtisaaren Nobelin rauhanpalkinto ja Gazan sota toivat suomalaiset YLE Uutisten tarjonnan äärelle.

●●● Kuvio 5: Uutislähteiden luotettavuus v. 2006 ja 2008

YLE Urheilu

YLE Urheilun asema suomalaisen sähköisen urheilumedian ykkösenä on kiistaton. Urheiluruutu oli vuonna 2008 useita kertoja YLE TV1:n katsotuin ohjelma. Viikonvaihteen tapahtumaurheilun tarjonta koottiin YLE TV2:n Urheilulauantai- ja Urheilusunnuntai-lähetyksiin. Urheiluradiolla on myös

erittäin vahva asema. YLE Urheilu tavoitti viikoittain 59 % suomalaisista ja 61 % kaikista urheilua seuranneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.

Teksti-tv on tärkeä media urheilun tulosseurannassa. Vuonna 2008 uudistettiin myös YLE Urheilun nettisivut, uudistuksessa painotettiin muun muassa ykkösuutisten tiheää vaihtuvuutta. Urheilu-uutisten lisäksi tarjolla on laajoja sisältökokonaisuuksia urheilutapahtumista sekä toimittajien että vierailijoiden kolumneja. Suuriin urheilukilpailuihin liittyviä tapahtumia on lähetetty suorana myös verkossa, jos oikeudet sallivat.

YLE välitti Pekingin olympialaisista 450 tuntia tv-ohjelmaa, 300 tuntia radio-ohjelmaa ja nettisivuilla laajan kirjon kisatapahtumia ja oheisjuttuja. YLE myös televisioi kisojen avajaiset ja päättäjäiset sekä koko yleisurheilutarjonnan kaikkialle maailmaan.

Pekingin kisojen seuraamisesta teetettiin Suomen Galupilla tutkimus. Suomalaisista 80 % tiesi YLEn lähettävän kisat suorina ja heistä 90 % antoi YLElle arvosanan hyvä tai erittäin hyvä.

Suomalaisilta kysyttiin lisäksi, minkä yhtiön vapailta kanavilta he mieluummin katsoisivat urheilukilpailuja. YLE oli ylivoimaisesti suosituin, sillä 67 % vastanneista nimesi Yleisradion, 5 % Urheilukanavan ja 4 % MTV3:n.

YLE vahvisti rooliaan yhteistyösopimuksella Suomen Olympiakomitean kanssa: YLE on Olympiakomitean päämediakumppani. Tämä helpottaa toimintaa kisoissa ja tuo myös etuja tv:n katsojille.

Alueet

Alueellinen uutistoiminta niin radiossa kuin televisiossa on keskeinen osa YLEn julkista palvelua. Alueelliset tv-uutiset käynnistettiin vuonna 2000 vaiheittain, ja vuodesta 2004 lähtien paikalliset tv-uutiset ovat olleet kaikkien suomalaisten katsottavissa. YLEn alueellista toimintaa on edelleen kehitetty voimakkaasti. Oma sisäinen uutistoimisto aloitti vuoden 2007 alusta, ja maakuntaradiot ovat vastanneet YLE Uutisten alueellisesta uutishankinnasta. Tämä on nostanut selvästi alueellisen uutishankinnan määrää ja laatua.

Alueellisen uutishankinnan tueksi on rakennettu yhtenäiset prosessit muun muassa viranomaisseurantaan, hälytysuutisten ja oikeusprosessien seurantaan eri puolilla Suomea.

Samanaikaisesti YLEn aluetoiminnassa on kehitetty verkkosisältöjä, ja vuonna 2008 alueellisen verkkotarjonnan uudistaminen valittiinkin yhdeksi yhtiön strategisista painotuksista. Tämän uudistuksen ensimmäinen vaihe eli uutissivustot otettiin käyttöön joulukuun alussa. Seuraavat vaiheet valmistuvat kesäkuussa ja syksyllä 2009.

Alueelliset tv-uutiset ovat saaneet erittäin hyvän vastaanoton ja saavuttaneet nopeasti arvostetun aseman. YLEn alueelliset tv-uutiset tavoittavat viikoittain yhteensä lähes miljoonayleisön. Suhteellisesti eniten alueellisia tv-uutisia katsotaan Pohjois-Suomessa ja Keski-Suomessa (24 % yli 4-vuotiaista), vaikka määrällisesti eniten katsojia on Uudellamaalla (yht. 185 000), missä vain noin joka seitsemäs (14 %) seuraa alueuutisia viikoittain.

YLE Radio Suomi lähettää valtakunnallisen ohjelman lisäksi alueellista ohjelmaa 20 maakuntaradiossa. YLE Radio Vegan taajuuksilla ruotsinkielistä paikallista ohjelmaa lähetetään 5 alueella. Parhaiten YLE Radio Suomen alueellinen ohjelmisto tavoittaa kuuntelijansa Lapissa, missä 77 % asukkaista kuuntelee YLE Radio Suomea viikoittain. Myös kanavan kuunteluun käytetty aika on Lapissa pitkä, yli 2,5 tuntia päivittäin. Toista ääripäätä edustaa eteläinen Suomi, jossa tarjonta on runsainta ja sen myötä kilpailu kovinta. Ylen aikaisen alueella pääkaupunkiseudulla ja Keski-Uusimaalla tavoitetaan viikoittain vain kolmannes yli 9-vuotiaasta väestöstä. Määrällisesti tämä on kuitenkin peräti 320 000 kuulijaa.

2.4 YLE Visio

YLE Visio tuottaa viihteen, lasten- ja nuortenohjelmien ja populaarimusiikin tarjonnan. Kokonaisuutena tämä tarjonta tavoitti v. 2008 tv:ssä, radiossa ja internetissä 22 % suomalaisista päivittäin ja vähintään kerran viikossa 72 %. Luku on laskenut viidellä prosenttiyksiköllä edellisestä vuodesta. Ohjelmistoja seuranneista 58 % on vähintään tyytyväisiä tarjontaan.

Viihde

Julkisen palvelun viihteen tavoitteena on virikkeellisyys. YLE tarjoaa viihteen keinoin myös monialaisia näkökulmia suomalaisuuteen; taltioinneilla on historiallisen retrospektion merkitys nykyisille ja tuleville sukupolville. Viihdeohjelmista on mahdollisuus käsitellä myös yhteiskunnallisia ilmiöitä – huumori ja satiiri ovat tärkeitä ilmaisukeinoja. Julkisen palvelun ohjelmistoihin, viihde mukaan lukien, ei koskaan kuulu nolaaminen tai kiusaaminen.

Viihteen ohjelmistoalueella luodaan uutta kotimaista kulttuuria, enenevässä määrin myös yhdessä yleisöjen kanssa. Yleisöt osallistuvat eri tavoin: kommentoiden, palautetta antaen, tehden ehdotuksia ohjelmista ja niiden sisällöistä sekä myös osallistuen ohjelmien tekemiseen. YLEn viihteesä kotimaisuus on keskeinen arvo, siksi yhteistyö kotimaisten tekijöiden kanssa on tärkeää. Vuosien 2007 ja 2008 aikana YLE lisäsi yhteistyötään indieyhtiöiden kanssa.

Mansikkapaikka-ohjelmassa, samoin Elävän arkiston tarjonnassa luodattiin suomalaisuutta viihteen näkökulmasta. Yhteiskunnalliseen keskusteluun oman näkökulmansa toivat Uutisuutonen, Presidentin kanslia ja Ihmistien puolue. Vähemmistöt ja valtaväestöteemat tuotiin keskusteluun Romano TV:n avulla kesällä 2007. YLEn viihde on aina myös suurten yhteisten kokemusten tarjoamista. Vuoden 2007 Euroviisut Helsingissä oli YLEn suurin viihdetuotanto kautta aikojen. Euroviisut oli valtava menestys. Tapahtuma lisäsi entisestään YLEn arvostusta niin kansainvälisesti kuin kotimaassa.

Viihteesä tärkeintä on hyvän olon tuottaminen. Vuosina 2007 ja 2008 toteutettiin merkittäviä nauruviihteen avauksia sketsiohjelmissa Läpiveto, Hymy pyllyyn, Jopet Show ja Six pack, Kätevä emäntä ja Pasila. Arjesta irrrottavaa hyvänolon virikkeellistä viihdettä edustavat esimerkiksi Tartu mikkiin, Oikea kysymys, Sirkus ja Se on siinä. Radiossa YLE viihdytti kansalaisia niin YleX:n kuin YLE Radio Suomen ja YLE Radio 1:n taajuuksilla. Sekä käsikirjoitettu että ohjelmavirtaviihde tavoittavat radiossa viikoittain satoja tuhansia kuulijoita; Perhe Kärkinen on usein viikon kuunnelluin radio-ohjelma.

Vuonna 2007 YLE toi Ylen Hyvä Säätien kanssa Nenäpäivän Suomeen. Nenäpäivä on hyväntekeväisyysshanke, jossa

viihteen avulla kerätään rahaa kehitysmaiden lapsille. Maan huippuviihdyttäjät osallistuvat tapahtumiin ja ohjelmaan pro bono.

Viihteen määrä YLEn tv-kanavilla on jonkin verran vähentynyt v. 2008 YLE Extra -kanavan lopettamisen jälkeen. Kun viihdeohjelmat vuonna 2007 tavoittivat tv:ssä, radiossa ja internetissä viikossa yhteensä 69 % suomalaisista, tavoitavuus väheni 8 prosenttiyksiköllä vuonna 2008. Ohjelmaa seuranneiden tyytyväisyys pysyi kuitenkin entisellä tasolla, 43 % oli vähintään tyytyväisiä, vähintään melko tyytyväisiä oli yhteensä 81 %.

Lasten- ja nuortenohjelmat

Lastenohjelmiin ja lasten verkkopalveluihin on erityisesti panostettu YLEssä vuonna 2008. Turvallisia ja lasten kasvuun tukevia sisältöjä tarjotaan perheille entistä enemmän sekä tv:ssä että internetissä. Vuoden 2008 alusta televisiossa käynnistettiin arkaamujen lastenohjelmat, jotka kaksinkertaistivat YLEn lastenohjelmien määrän. Lastenohjelmaa lähetetään arkisin nyt kaksi tuntia aamuisin ja tunti iltaisin. Samalla käynnistettiin myös uusien draamahahmojen kehitysohjelma.

Lasten verkkopalvelut uudistettiin myös 2008 ja niiden suosio kasvoi merkittävästi. Niin YLEn lastenohjelmien kuin verkkopalveluidenkin suunnittelussa lapsi on aina tärkein. Esimerkiksi Pikku Kakkosen uusi verkkopalvelu on allallaan urauurtava, koska se on suunniteltu huomioiden vielä lukutaidottomien lasten taidot. YLEn lastenohjelmia on mahdollista seurata verkkopalvelun kautta myös silloin, kun se perheen aikatauluihin parhaiten sopii. Lastenohjelmat olivatkin vuonna 2008 YLE Areenan katsotuimpia. Myös vanhempien tyytyväisyydessä YLEn lastenohjelmiin on kasvanut merkittävästi vuoden aikana. Kun vuonna 2007 lasten- ja nuortenohjelmiin erittäin tyytyväisiä ja tyytyväisiä 2–9-vuotiaiden lasten vanhempia oli 61 %, oli heitä vuonna 2008 jo 70 %.

Nuortenohjelmissa suosittu varhaisnuorten makasiini Summeri juhli kymmenvuotistaivaltaan. Myös ohjelman nettisivut uudistettiin ja niillä oli enemmän kävijöitä kuin koskaan.

Populaarimusiikki

Julkisen palvelun populaarikulttuurissa kotimaisuus sekä riippumattomuus kaupallisista intresseistä ovat keskeisiä arvoja. Yksi YLEn tehtävistä on suomalaisen kulttuurin tallentaminen ja perspektiivin luominen menneeseen. YLE tarjoaa suomalaisille yleisöille monipuolista kotimaista populaarimusiikkia sekä laadukkaita ja journalistisesti korkeatasoisia musiikkiohjelmia.

Populaarimusiikki on YLEn ohjelmistoissa monimuotoinen ilmiö: se nähdään toisaalta keskeisenä osana media-kuluttajien elämymaailmaa ja toisaalta myös kansallisena kulttuurina. Näistä lähtökohdista tehtiin esimerkiksi YLE Radio Suomessa populaarimusiikin historiaa monisyisesti esitellyt ja erinomaisen yleisösuhteen saavuttanut Sadan vuoden syke-sarja tai YLE Teeman dokumenttikokonaisuudet. YLE taltioi ja toteutti vuosina 2007–08 kymmeniä tapahtumatunteja rockkonserteista ja iskelmä tapahtumista.

Yle.fi/pop-verkkopalvelun profiilia terävöitettiin ja iskelmä kulttuurin alueella käynnistettiin useita merkittäviä kehityshankkeita, jotka hyödyntävät YLE Radio Suomen ja YLE TV2:n vahvuuksia sekä verkkomedian mahdollisuuksia. Esimerkki tästä on Tangomarkkinat-yhteistyö, jossa YLEllä on aktiivinen sisällön ideoijan ja kotimaisen iskelmä musiikin kehittäjän rooli. Aikuiselle, iskelmäsuuntautuneelle yleisölle tehdään verkkopalvelu Satumaa, joka avataan yleisölle loppukeväästä 2009.

Nuoremmille yleisöille suunnatun populaarikulttuuripalvelun ytimessä on edelleen YleX, jonka konseptia laajennettiin monimediaiseen suuntaan, esimerkkinä live-tuotantojen internet-jakelu YleX-Areena-palvelun kautta.

Monimediaisen tuotantokulttuurin keskeisenä kehittämisalustana toimi myös keväällä 2007 avattu nuorisokanava YLE Extra. Lopettamispäätöksestä huolimatta Extra kiteytti merkittävällä tavalla tulevaan tähtävää populaarikulttuuriajattelua YLEssä. Menestystekijöitä ohjelmistoalueella ovat nopea reagointi yhteiskuntaan, nettiyhteisöjen tuottamat sisällöt ja uudet teknologiset ratkaisut tuotannossa ja jakelussa. Vuoden 2008 lopulla YLE Viihde teki itseironista YLE Extrat -monimediiasältöä vain mobiili- ja verkkojakelua varten.

Vuonna 2008 YLEn populaarimusiikki tavoitti 28 % (v. 2007: 31 %). Tavoitetuista 63 % oli vähintään melko tyytyväisiä (65 % v.2007).

2.5 Svenska YLE

Svenska YLEn tarjonta koostuu uutisista ja urheilusta, fiktasta, fiktiosta ja nuortenohjelmista.

Kokonaisuutena tarjonta tv:ssä, radiossa ja internetissä tavoitti v. 2008 viidenneksen koko väestöstä vähintään kerran viikossa. Luku on hieman kasvanut vuodesta 2007. Svenska YLEä seuranneista 79 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan, mikä on 3 prosenttiyksikköä enemmän kuin v. 2007. Ruotsinkielisestä väestöstä tavoitettiin päivittäin 39 % ja vähintään viikoittain 54 % (-13 prosenttiyksikköä). Kaikista ruotsinkielisistä 79 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan (-4 prosenttiyksikköä), 16 % ei osannut sanoa mielipidettään (liitetaulukon tyytyväisyysluvut on laskettu koko ruotsinkielisestä väestöstä, ei vain ohjelmistoja seuranneista).

••• Kuvio 6: Tyytyväisyys Svenska YLEn ohjelmistoalueisiin v. 2008

Svenska YLEn ensisijainen tehtävä on palvella ruotsinkielistä väestöä Suomessa. Samanaikaisesti sillä on tärkeä rooli Suomessa, sillä Svenska YLE tarjoaa suomenkieliselle väestölle erilaisen näkökulman ja runsaasti myös pohjoismaista ohjelmaa. Asiakas lupaus ”Annorlunda på svenska” sitoo Svenska YLEn ohjelmatarjonnan vahvasti suomenruotsalaiseen kieleen ja kulttuuriin.

Svenska YLEn organisaatio uudistui vuoden 2008 alusta ja läsnäoloon suomenruotsalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa panostettiin vuoden aikana voimakkaasti. Syksyllä 2008 toteutettu bränditutkimus osoittikin, että suomenruotsalaiset kokevat Svenska YLEn läheiseksi ja omakseen. Svenska YLEn ohjelmisto vastaa odotuksia ja tunnettuus on erittäin hyvä.

Ruotsinkielisten uutisten rooli on tärkeä kaikissa medioissa ja tärkein hanke vuonna 2008 oli uutispalvelun

online-toiminnan kehittäminen. Tavoitteena on olla verkon käytetyin suomenruotsalainen uutispalvelu ja yksi niistä palveluista, joita suomenruotsalaiset käyttävät päivittäin. Kommentointimahdollisuus lisäsi uutispalvelun suosiota ja eri kävijöiden määrä kasvoi edellisen vuoden 25–30 000 viikkokävijästä lähelle 40 000:ta viikoittaista kävijää. Uutisten online-palveluun kuuluvat olennaisena osana alueet ja siihen liitetään myös urheilu ja kulttuuri.

Asiaohjelmissa (Fakta) tarkennettiin aihealueita ja parannettiin nykyhetken johdonmukaista dokumentaatiota. Erityisesti lifestyle-ohjelmien kohderyhmät määriteltiin ja YLE Radio Vegan Sissi- ja Lördax-ohjelmia uudistettiin. Strömsö ja Faktan muut lifestyle ohjelmat – esimerkiksi Lördax ja Sissi – ovat genren suosituimpia, mutta myös radion iltapäiväohjelma Radiohuset on löytänyt muotonsa ja yleisönsä.

Opetusohjelmien (Fakta) Vetamix-palvelu lanseerattiin internetissä syksyllä. Palvelusta tuli heti hyvin suosittu kouluissa ja se on herättänyt runsaasti kiinnostusta myös muissa Pohjoismaissa. Opetushallituksen kanssa käynnistetyllä hankkeella tuetaan ja palvellaan sekä opettajia että oppilaita.

Suomenruotsalaisen **draaman** (Fiktio) merkitys ohjelmistossa on erittäin suuri niin asiakassuhteen kuin Svenska YLE:n palvelukyky mielikuvankin kannalta. Minidraamasarja Glenn voitti Venlan ja oli myös yleisömenestys. Råfilm-, Rådok- ja Råljud-yhteistyö nuorten tekijöiden kanssa jatkui.

Viihteen (Fiktio) suosittu Fångad av en säng on vakiinnuttanut asemaansa kesän ”must”-tapahtumana suomenruotsalaisten keskuudessa. Radion musiikkiohjelmien tarjontaa kehitettiin ja huumoriviihdettä lisättiin.

Pienten **lasten palveluissa** (Fiktio) vahvistettiin monimediaista BUU-klubben-yhteisöä. Aina yhtä suosittu Joulukalenteri löi vuonna 2008 oman, edellisen vuoden yleisöennätyksensä. Osallistuminen yhteispohjoismaiseen junioreiden MGP-kilpailuun oli suuri menestys.

2.6 Ohjelmiston alkuperä

Vuonna 2008 YLE:n koko tv-ohjelmistosta oli kotimaista tuotantoa 50 % (50 % v. 2007). YLE:n tv-kanavilla kotimaisten ensilähetysten määrä oli 4 698 tuntia vuonna 2008. Vähenn

nystä tässä oli edelliseen vuoteen nähden 6,2 %. Vuonna 2008 riippumattomilta ohjelmatuottajilta hankittiin uusista kotimaisista ohjelmista 21 %, eli hieman enemmän kuin edellisenä vuonna.

2.7 YLE suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuusvertailussa

Liikenne- ja viestintäministeriö tilaa vuosittain selvityksen suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuudesta. Tuorein raportti on vuodelta 2007 ja sisältää kuvauksen tv-kanavien yleisistä piirteistä ja muutoksista. Vuoden 2008 raportti ei ole vielä käytettävissä.

Monipuolisuutta tarkastellaan selvityksessä ohjelmatyyppien monipuolisuutena, jota arvioidaan 13-kohtaisen perusluokituksen avulla. Selvityksen mukaan – hiukan yksinkertaistaen – monipuolisuus toteutuu parhaiten silloin, kun kanavan ohjelmisto jakautuu mahdollisimman tasaisesti kaikkiin 13 ohjelmaluokkaan. Kanavakohtainen monipuolisuuden tarkastelu ei monikanavamaailmassa kuitenkaan aina ole mielekästä. YLE:n tavoitteena ei ole tarjota neljää monipuolista kanavaa vaan mahdollisimman monipuolinen neljän kanavan kokonaisuus.

Vuonna 2007 selvityksessä oli mukana kaikki valtakunnalliset, ns. vapaat kanavat. Niiden ohjelmatarjontaa oli keskimäärin 1 006 tuntia viikossa eli melkein 144 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Kanavien ohjelma- ja muu tarjonta (myös uutisikkunat, chatit ja mobiilipelit) oli yhteensä yli 1 600 viikkotuntia eli 228 tuntia päivittäin. Selvitys sijoittuu digisiirtymän vuoteen, jolloin tv-tarjonta lisääntyi huomattavasti. Silti monipuolisuus selvityksen mukaan laski jonkin verran. Suurimmat yksittäiset ohjelmatyypit olivat edelleen viihde ja ulkomainen fiktio. Viihteen osuus kaikesta tarjonnasta oli neljännes ja ulkomaisen fiktion kuudennes. Urheilua oli 14 % ja asiaohjelmaa 10 % tarjonnasta.

Kanavista monipuolisimmat olivat YLE TV2 ja YLE FST5, kaupallisista taas MTV3, joka oli vertailussa yhtä monipuolinen kuin YLE TV1. Nelonen on viidenneksi monipuolisin. Yleiskanavat todetaan selvityksessä monipuolisemmiksi kuin teemakanavat. Ja tähän juuri on kanavien tarkoituskin.

Raportissa tarkastellaan myös ensi kertaa kaupallisia kanavia kokonaisuuksina YLEn julkisen palvelun kanavaperheen rinnalla. Tämä tarkastelu onkin hyödyllisempi kuin yksittäisten kanavien vertailu. YLEn julkinen palvelu on selvityksen mukaan hyvin kattava ja erittäin kotimainen muihin verrattuna. Vuonna 2007 mikään yksittäinen ohjelmaluokka ei hallinnut YLEn ohjelmistoja, vaikka YLE panostaakin asiaohjelmiin. YLEn kokonaistarjonnasta 60 % oli informatiivista ohjelmistoa. YLEllä on paljon myös eurooppalaista hankintaohjelmaa kun taas pohjoisamerikkalaisen ohjelman osuus oli 9 %.

Kaupallisten MTV Median ja Nelonen Median ohjelmatarjonta oli huomattavasti suppeampaa kuin YLEn. MTV Median ohjelmistosta hieman yli neljännes oli informatiivista, ja puolet koko tarjonnasta oli pohjoisamerikkalaista. Kotimaisuusaste oli 35 %, ja suurin osa ohjelmistosta oli sarjoja. Nelonen median tarjonnasta 44 % oli informatiiviseksi luokiteltua ja selvästi suurin osa oli sarjamuotoista. Kotimaisia ohjelmia oli 25 % ja pohjoisamerikkalaisia 70 %.

●●● Kuvio 7: Tv-ohjelmistojen monipuolisuus eri kanavilla v. 2007

3 YLEn erityistehtävät

3.1 Tasa-arvo ja moninaisuus

Tasa-arvoa edistetään YLEssä sekä ohjelmatoiminnassa että henkilöstöpolitiikassa. Tasa-arvon ja moninaisuuden edistymistä arvioidaan vuosittain yhtiön henkilöstöraportoinnissa ja muilla keinoilla. Vuoden 2006 alusta tasa-arvosuunnittelu liitettiin osaksi HR:n suunnittelu-, johtamis- ja seurantajärjestelmiä. Henkilöstötoiminnassa tasa-arvon toteutumista seurataan muun muassa henkilöstömäärissä ja palkkauksessa.

Laki Yleisradio Oy:stä antaa YLElle tehtäviä, jotka liittyvät tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden sekä kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen. YLEn erityis- ja vähemmistöryhmien palvelustrategiassa on määritelty seuraavat tavoitteet:

- turvataan perustiedonvälitys ja kansalaisvalmiuksien kehittyminen

- vahvistetaan yhteisöllistä hyväksyttävyyttä ja osallisuutta
- vahvistetaan näkyvyyttä viihteessä ja lastenohjelmissa
- otetaan huomioon uskonnolliset vähemmistöt
- hyödynnetään teknologian luomia mahdollisuuksia
- luodaan YLEstä tasa-arvoinen ja monikulttuurinen työyhteisö
- vahvistetaan mielikuvaa YLEstä osallistumisen ja vuorovaikutuksen edistäjänä.

Tavoitteet on määrä toteuttaa vuoteen 2010 mennessä. Yhtiön johtoryhmä seuraa strategian toteutumista ohjelmistoalueilla, kanavilla ja palveluissa.

3.2 Saamenkieliset ohjelmat

Saamenkielistä radio-ohjelmaa lähetettiin Pohjois-Lapin alueella, myös Ruotsiin ja Norjaan. Lähetyskäs on noin 2 200 tuntia vuodessa, josta pohjoissaameksi noin 1 800 tuntia, koltansaameksi noin 100 tuntia ja inarinsaameksi noin 100 tuntia. Ohjelmisto koostuu uutis-, ajankohtais-, kulttuuri-, viihde-, lasten-, nuorten- ja hartausohjelmista. Alueelliset uutiset lähetetään arkisin kuusi kertaa päivässä ja pohjoismaiset uutislähetykset viidesti päivässä. Koko saamenkielinen radio-ohjelmatarjonta saatettiin kuuntelijoiden käyttöön myös striimattuna YLEn internet-palvelu Areenassa saamenkielisen radiotoiminnan perustamisen 60-vuotispäivästä 5.10.2007 lukien.

Saamenkielistä tv-toimintaa kehitettiin tarjoamalla 16.9.2007 alkaen lapsiyleisöille 15 minuutin mittaista Unna Junná- lastenohjelmaa, joka lähetettiin sunnuntaiaamuisin YLE TV2:ssa ja uusintana YLE FST5:ssä. Ohjelmia tehtiin pohjois-, inarin- ja koltansaameksi ja ne tekstitettiin suomeksi ja ruotsiksi. Ohjelmasarja toteutettiin yhteistyössä Ruotsin Television SVT:n kanssa. Syksyn 2007 aikana lähetettiin 15 ohjelmaa ja vuonna 2008 yhteensä 30 ohjelmaa.

Television saamenkieliset uutiset, Oddasat, lähetettiin analogisina rinnakkaislähetysinä Pohjois-Lapissa YLE TV1-kanavalla 2.1.–26.4.2007 klo 18.15, jolloin muualla Suomes-

sa lähetettiin TV-nytt. Uusinnat lähetettiin YLE24-kanavalla klo 21.40 ja pikausinnat klo 23.15, molemmat suomeksi tekstitettyinä.

Sekä ensi- että uusintalähetykset siirtyivät YLE FST5-kanavalle huhtikuun lopulla 2007, jolloin alueellinen lähetys klo 18.15 laajeni myös Tervolan ja Kemin alueelle. Uusintalähetys siirtyi myöhäisiltaan ja tekstitettiin sekä suomeksi että ruotsiksi. Huhti-elokuussa Oddasatin myöhäisillan uusinta lähetettiin lisäksi maanantaisin analogisessa YLEn TV2-verkossa.

Vuonna 2008 Oddasatin ensilähetys Pohjois-Lapissa ja Tervolan ja Kemin alueella oli YLE FST5 -kanavalla klo 18.15, jolloin muualla Suomessa lähetettiin TV-nytt. Oddasat uusittiin myöhäisillassa muun ohjelman päätteeksi YLE FST5 -kanavalla tekstitettyinä sekä suomeksi että ruotsiksi. 1.9.2008 alkaen Oddasatin pikausinta oli YLE TV2:ssa seuraavana arki-aamuna klo 9.00 ja lauantaina klo 11.00. Uutislähetykset olivat pääasiassa pohjoissaameksi. Saamenkieliset tv-uutiset lähetetään arkisin kahdeksan viikon kesätaukoa lukuun ottamatta. Lähetyspäiviä oli uusinnat mukaan lukien vuonna 2007 yhteensä 115 tuntia ja vuonna 2008 113 tuntia.

Saamenkielisiä tv-uutisia voi katsoa YLE Areenassa. Myös Unna Junná -ohjelmat ovat lähetyskauden aikana katsottavissa YLE Areenassa 30 päivän ajan. YLE Saamen Radion internetsivuilla voi kuunnella radiouutisia, jotka ovat saatavissa myös tekstimuodossa.

Saamelaisohjelmien tulevaisuutta YLE suunnittelee yhdessä Ruotsin (SVT, SR) ja Norjan (NRK) yhtiöiden kanssa. Suunnitelmassa laaditaan saamelaisohjelmien strategiaa 2010–2014. Strategian painopistealueina ovat uutisten ja lastenohjelmien kehittäminen ja mahdollinen lisääminen. Suunnitelmassa arvioidaan myös yhtiöiden mahdollisuuksia panostaa lisää muille ohjelmistoalueille. Strategiassa arvioidaan myös tapoja parantaa saamelaisohjelmien jakelua kotiseutualueen ulkopuolelle. Pohjoismaiden pääjohtajakokous käsittelee strategiaa tammikuussa 2010.

3.3 Muut erityispalvelut

Näkövammaisten äänitekstipalvelut käynnistettiin vuonna 2005 YLE TV1:ssä. Palvelu on sittemmin laajennettu kaikille

tv-kanaville. Äänitekstitys on digi-tv:n lisätarjontaa kuten myös tekstitys kuulorajoitteisille. Myös tekstityksen määrää on lisätty. Noin 30 % kotimaisista ohjelmista tekstitetään, ja yhteensä 70 % ohjelmistosta on tekstitettyä. Päivittäiset viittomakieliset tv-uutiset välitetään myös internetissä ja mobiilisti, kuten myös englanninkieliset uutislähetykset. YLEn internetpalvelujen kehittämisen lähtökohta on käytön esteettömyys.

Eri kieli- tai kulttuuriryhmiin ja myös etnisiin ryhmiin kuuluvien ihmisten kokemuksia YLEn palvelutarjonnasta ja sen kehittämistarpeista on kuultu. Samoin myös aistivammaisten ja toimintaesteisten näkökulmia on huomioitu. Keskustelua on käyty eri ryhmien kanssa tapaamisissa ja seminaareissa.

YLE on myös edistänyt eurooppalaisessa keskustelussa median roolin pohdintaa suhteessa tasa-arvo-, monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajateemoihin. Tätä työtä on tehty Euroopan yleisradioliiton ja eurooppalaisten tasa-arvo- ja moninaisuusverkostojen kautta.

Kanaville ja ohjelmayksiköille tehdään vuosittain kysely tasa-arvo- ja moninaisuussisällöistä ohjelmatoiminnassa. Vuosien 2007 ja 2008 raportointi osoitti, että näitä teemoja käsitellään aikaisempaa runsaammin ja monipuolisemmin YLEn tarjonnassa. Monikulttuurisuus ja maahanmuuttajat ovat olleet esillä näkyvästi niin draama-, asia- kuin viihdeohjelmistossakin. Lastenohjelmissa monikulttuurisuus on määritelty erityiseksi ohjelmanteossa huomioon otettavaksi näkökulmaksi.

3.4 Hartausohjelmat

Jumalanpalvelukset ja hartausohjelmat kuuluvat YLEn julkisen palvelun tehtäviin. Yli puolet (55 %) suomalaisista pitää niitä myös vähintään melko tärkeinä YLEn julkisen palvelun erityistehtävinä.

Hartausohjelmien sisällöstä YLEssä vastaa Hartausohjelmien valvontaelin, jossa YLEn lisäksi ovat edustettuina Kirkon tiedotuskeskus, Kyrkans central för det svenska arbetet ja eri kristilliset kirkkokunnat Suomessa. Valvontaelin hyväksyy lähetyssuunnitelmat ja huolehtii siitä, että eri kirkkokunnat saavat omia hartauslähetyspäiviä YLEn ohjelmistoon. Ruot-

sinkielisten hartausohjelmien sisällöstä vastaa Kyrkans central för det svenska arbetet yhteistyössä Kristliga radioutsrottetin kanssa. Toimitustyön tekee Porvoon hiippakuntaneuvoston radio- ja tv-toimitus.

Suomenkieliset päivittäiset aamu- ja iltahartaudet kuuluvat YLE Radio 1:n ohjelmistoon. Luterilaisia, katolisia sekä vapaiden kristillisten yhteisöjen jumalanpalveluksia ja vespereitä oli vuonna 2008 yhteensä 86 lähetystä (89 v. 2007) ja ortodoksia jumalanpalveluslähetystä ja ehtoopalveluksia yhteensä 33 kappaletta (32 v. 2007). Lisäksi molempina vuosina radiotiitiin 5 uskonnollista kesäjuhlaa. Jumalanpalvelusten määrä lisääntyi oleellisesti vuonna 2007, kun katolisten ja vapaiden kristillisten yhteisöjen jumalanpalveluksia alettiin lähettää joka toinen sunnuntai klo 18–19.

YLE Radio 1:ssä hartausohjelmat ovat kanavan kuunnelluimpia ohjelmia; aamuhartaudet tavoittivat vuonna 2008 keskimäärin 160 000 kuuntelijaa ja sunnuntain jumalanpalveluksilla oli noin 200 000 kuulijan yleisöt. YLE Radio 1:n viikoittaisista kuuntelijoista kaksi kolmasosaa on hartausohjelmiin vähintään jossain määrin tyytyväisiä. Hartausohjelmien merkitys kasvaa iän myötä.

YLE TV1 lähetti vuoden 2008 aikana yhteensä 29 jumalanpalvelusta, joista 17 oli suorina lähetystä ja loput nauhoituksia maamme eri paikkakunnilta. Evankelisluterilaisia hartauksia oli ohjelmistossa 20, ortodoksia 3, katolisia 1 ja vapaiden kirkkokuntien hartauksia 5. Kolmen vartin kirkko-lähetykset jatkuivat kesä-elokuussa 2007 ja 2008. Molempina vuosina tehtiin 4 uutta lähetystä ja uusittiin 2 Kolmen vartin kirkko-lähetystä. Myös sunnuntain hartauslähetystä uusittiin tiistai-iltapäivisin. Vuonna 2007 YLE TV1:ssä jatkui perjantai-iltaisin Kirkon tiedotuskeskuksen tuottama viiden minuutin hartausohjelma Pisara. Vuonna 2008 Pisaran lähetysaika siirtyi lauantai iltapäivään.

Vuonna 2008 tv-hartauksilla oli keskimäärin 152 000 katsojaa. Katsojaluvuissa on havaittavissa pientä laskua vuoden 2006 katsojaluvuista. Yli 65-vuotiaiden katsojien osuus on edelleen korkea, yli puolet katsojista on yli 65-vuotiaita. Varsinkin vanhemmissa ikäryhmissä (yli 54-vuotiaat), naiskatsojien osuus on huomattavasti mieskatsojia suurempi.

Tiistaisin lähetetyillä uusinoilla katsojia oli keskimäärin noin 4000. Pisaran lähetystä katsoi vuonna 2007 keskimäärin 92 000 katsojaa. Vuonna 2008 Pisaralla oli katsojia keskimäärin 206 000, mutta katsojalukujen huimaan nousuun vaikuttaa luultavasti lähetysajankohdan muutos lauantai-iltapäivän tv-uutisten ja Kotikadun uusintalähetysten väliin.

YLE FST5 lähetti vuoden 2007 aikana 8 jumalanpalvelusta ja 2008 aikana 9 jumalanpalvelusta, joista yksi tuli uudelleen käyttöön otetusta Porvoon tuomiokirkosta ja toinen yhteisjumalanpalvelus Lystrupin kirkosta Tanskasta. Lisäksi YLE FST5:n ohjelmistoon kuului hengellisiä asioita käsittelevä ohjelma nimeltä SALT, kumpanakin vuonna esitettiin 13 puolen tunnin ohjelmaa. YLE Radio Vegan ohjelmistoon kuuluu Andrum ja melkein päivittäiset Morgon- ja Aftonandakt-lähetykset. Jumalanpalveluksia lähetettiin kaikkiaan 62 molempina vuosina.

3.5 Ulkomaanpalvelut ja vieraskieliset lähetykset

TV Finland on Euroopassa asuvia suomalaisia palveleva satelliittikanava. Suur-Tukholman, Västeråsin ja Uppsalan alueilla kanava on vapaasti nähtävissä maanpäällisessä verkossa. Muualla Ruotsissa kanava jaetaan kaapeli-tv-verkoissa. TV Finlandin ohjelmisto kootaan YLE TV1:n, YLE TV2:n ja MTV3:n suomenkielisistä ohjelmista, sekä FST5:n ruotsinkielisistä uutislähetyksistä. TV Finlandin satelliittinäkyvyys kattaa koko Euroopan, Kanarian saarilta Lähi-itään asti. Kanavan päivittäinen lähetysaika on noussut lähes 18 tuntiin, vuosittain yli 6 000 tuntia. Ohjelma-ajan ulkopuolella TV Finland välittää YLE Teksti-TV:n uutisikkunan, johon kootaan tuoreimmat koti- ja ulkomaan uutiset. TV Finlandin ohjelmakortilla kuulee myös YLESAT1- ja YLESAT2 -radiokanavat. TV Finlandin ohjelmätiedot julkaistaan YLE:n internet-sivuilla ja muissa lehdistön käyttämissä ohjelmätietojärjestelmissä. Kanava on maksullinen.

YLE:n radion ulkomaanpalvelua on kehitetty uusien jakeluteiden pohjalta. Nyt YLE palvelee ulkomailla olevia suomalaisia satelliitti-, mobiili- ja internetjakelun välityksellä. Satelliittijakelussa YLEllä on kaksi ympärivuorokautista

kanavaa Eurooppaan, Aasiaan ja Australiaan. Lisäksi Pohjois-Amerikkaan on osavuorokautinen palvelu. Satelliittiradiokanavat ovat maksuttomia.

Satelliittiradiokanavien ohjelmistossa pyritään ulkosuomalaisien monipuoliseen palveluun. Toinen kanavista lähetti vuosina 2007 ja 2008 YLE Radio Peilin ohjelmistoa, joka perustuu uutis- ja ajankohtaisohjelmiin ja tarjoaa läpileikkauksen YLEn radio- ja televisiokanavien suomenkielisestä puheohjelmistosta. Toinen satelliittikanavista tarjoaa ohjelmistoa myös ruotsinkielisille ja nuorille ulkosuomalaisille. Ulkomaanlähetyksen vuosittainen määrä on ollut noin 37 000 tuntia.

Vuoden 2009 alusta YLE Radio Peilin uudeksi nimeksi tuli YLE Puhe.

YLEn radiokanavia voi ulkomailla kuunnella nykyään myös internetin kautta. Nettiradiot avautuivat YLE Areenaan kesällä 2007.

Radiokanava YLE Mondo tarjoaa ympäri vuorokauden vieraskielisiä radiolähetyksiä digi-tv:n kautta koko maassa, pääkaupunkiseudulla myös ULA-jakeluna. Esimerkiksi YLEn venäjänkielistä ohjelmaa lähetettiin YLE Mondossa 888 tuntia vuonna 2008.

3.6 Turvallisuus, viranomaistiedottaminen ja varautuminen poikkeusoloihin

Yleisradion varautumisohje päivitettiin vuoden 2007 aikana siten, että se vastaa yhtiön uudistettua organisaatiota. Valmiussuunnitelmat laadittiin tämän ohjeen mukaisesti vuoden 2008 aikana. Suunnitelmissa painotettiin aiempaa enemmän varautumista normaaliaikojen häiriö- ja erityislanteisiin.

Raportointikaudella oli yksi merkittävä lähetystoiminnan katkos. Salamaniskut Pasilan linkkitorniin 22.8.2007 aiheuttivat YLEn valtakunnallisiin radiolähetyksiin katkon tunnin ajaksi.

YLEN TEKNINEN 2007-valmiusharjoitukseen osallistui 62 yhtiön työntekijää Pasilassa. Harjoituksen perusteella laadittiin neljäntoista kohdan kehityssuunnitelma. Poikkeusolojen tuotantotilojen ja johtokeskuksen teknistä toimintavarmuutta

kehitetään ja henkilöstön osaamista parannetaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön valmiustarkastus kohdistui vuonna 2007 YLE Oulu Radioon ja vuonna 2008 Pasilan toimintakeskukseen. Tarkastuksissa YLEn valmiudet poikkeusolojen varalle arvioitiin hyväksi.

Kertomuskautena YLE välitti 153 (v. 2007) ja 142 (v. 2008) viranomaistiedotusta (182 v. 2006). Näistä 65 (v. 2007) ja 54 (v. 2008) liittyi hätäliikenteen häiriöihin eli soittaminen hätäkeskukseen oli estynyt. Vuonna 2008 välitettiin 1 hätätiedote, edellisenä vuonna ei yhtään.

Hätätiedotteiden välitysjärjestelmä televisiossa otettiin käyttöön vuonna 2008. Järjestelmää on testattu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina hyvin tuloksin. Hätätiedotteiden välitysjärjestelmän vuosittaisessa kokeilussa kaupallisista radioista 89 % (v.2007) ja 85 % (v.2008) välitti kokeiluilmoituksen. YLEn valmiudet viranomaistiedotteiden välitykseen ovat kokonaisuutena hyvät.

Vuonna 2008 YLEssä sattui 112 tapaturmaa, joista aiheutui 972 sairaspäivää. Vuoden 2007 vastaavat luvut ovat 113 ja 558. Tapaturmien ja sairaspäivien suuruusluokka on pysynyt samalla tasolla kuin edellisinä vuosina.

4 YLEn ohjelmatarjonnan kustannukset

YLEn ohjelmistoalueiden kokonaiskustannukset olivat vuosina 2007 ja 2008 lähes samat eli noin 250 miljoonaa euroa. Ohjelmatoiminnan tuottavuutta on edelleen tehostettu kehittämällä toiminta- ja tuotantotapoja sekä uuden teknologian avulla ja ohjelmistolinjauksin.

Kustannukset jakaantuvat YLEn ohjelmistoalueille siten, että suurin osuus on Asia- ja kulttuuri-YLEn eli 35,5 %, YLE24:n osuus on noin kolmannes kaikista kuluista (33,5 %), YLE Vision 15,3 % ja Svenska YLEn 15,5 %.

Ohjelma-alueet	%
YLE24	33,5
Uutiset	11,6
Urheilu	9,7
Alueet	10,4
Radio Suomi ja Radio Peili	1,8
Asia- ja kulttuuri-YLE	35,5
TV:n ajankohtaisjournalismi	3
Asia	8,8
Kulttuuri (myös RSO)	7,2
Oppiminen ja tiede	2,2
Draama	11,3
Tv-kanavat ja -musiikki	2,9
YLE Visio	15,3
Viihde	5,3
Lapset ja nuoret	3,4
Populaarimusiikki ja -kulttuuri	3,8
YleX, R1 ja uudet palvelut	2,9
Svenska YLE	15,5
Uutiset ja urheilu	6,6
Fakta *	3,1
Fiktio **	3,7
Nuoret	1
Kanavat	1
Yhteensä	100 %
	(248,9 Meuroa)

* sisältää asia- ja opetusohjelmat ja -palvelut

** sisältää lasten-, kulttuurin-, draaman ja viihteen ohjelmat ja palvelut

5 YLEn mediatarjonta

5.1 Digisiirtymä ja sen vaikutukset

Suomessa antennitaloudet siirtyivät digiaikaan 31.8.2007. Marraskuun loppuun mennessä nämä taloudet olivatkin täysin digitalisoituja, kun taas kaapelitalouksista vain 76 % oli hankkinut digivastaanottimen. Kaapelitalouksien digisiirtymää viivästettiin ja lopullinen siirtymäajankohta oli helmikuun lopussa 2008. Maaliskuussa kaapelitalouksista 92 % oli digitalisoitu, toukokuussa jo 99 %. Suomalaisten digitalouksista 68 % oli vähintään melko tyytyväisiä digisiirtymään kokonaisuutena. Erittäin tyytymättömiä digisiirtymään oli 8 % talouksista, melko tyytymättömiä 21 %. Tyytymättömyys väheni jonkin verran vuoden 2008 aikana.

Digisiirtymän myötä Suomeen tuli 11 vapaasti katsotta-

vaa maanpäällistä kanavaa. Uusia kanavia olivat YLE FST5, YLE Teema ja YLE24 (joka muuttui YLE Extraksi huhtikuussa 2008 ja lopetti toimintansa saman vuoden lopulla), MTV-Median Sub ja Urheilukanava, Nelonen Median JIM ja SBS:n Voice (TV Viisi). Toisaalta digisiirtymä mahdollisti maksu-tv:n laajenemisen Suomessa. Se tapahtuikin odotettua nopeammin, sillä vuoden 2008 lopussa jo yli 600 000 kotitaloudessa katsottiin maksu-tv:n tarjontaa.

Digi-tv mahdollistaa uusia YLEn julkisen palvelun rooliin sopivia erityispalveluita kuten tekstimuotoista tarjontaa. Myös kuulovammaisten tekstityspalvelu toteutetaan DVB-tekstityksenä, jolloin ohjelmien tallentaminen kuulovammaistekstityksellä on mahdollista. Äänitekstityspalvelu aloitettiin vuonna 2005. Näkövammaiset voivat kuunnella tekstitystä synteettisenä puheena. Palvelu toteutettiin yhdessä Näkövammaisten keskusliiton kanssa.

5.2 Tarjonta tv- ja radiokanavittain

Vuosina 2007 ja 2008 YLEn ohjelmatarjonta on tv-kanavilla hieman kasvanut ja radiokanavilla pysynyt lähes ennallaan. Tv-lähetysten määrä on kahden vuoden aikana lisääntynyt 148 tunnilla. Erityisesti uutisohjelmistot ovat vähentyneet ja muiden sisältöjen määrä on kasvanut. Radiossa lähetystunnit kahden vuoden aikana ovat kasvaneet 1463 tunnilla.

Radio- ja tv-kanavien profiileja on edelleen tarkennettu ja niiden keskinäistä työnjakoa täsmennetty. Kanavien ohjelmatarjontaa esittävät kuviot kertovat vuoden 2008 tarjonnasta. Muutokset ohjelmagenrejen osuuksissa ovat varsin pieniä. Isommista muutoksista (+/- 3 prosenttiyksikköä) on maininta tekstissä.

●●● Kuvio 8.: YLEn tv- ja radiokanavien ohjelmatarjonta v. 2008

5.3 Uudet palvelut

YLEn uusiin palveluihin kuuluvat internet, laajakaista- ja mobiilipalvelut sekä teksti-tv. YLEn strateginen tavoite on nousta merkittäväksi toimijaksi uusien palvelujen kehittäjänä, toteuttajana ja avoimena yhteistyökumppanina. Uusilla

palveluillaan YLE tavoittelee uusia kohderyhmiä ja tarjoaa uudenlaista sisältöä yleisöilleen. Lisäksi verkossa halutaan lisätä vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

Yksi merkittävimmistä palveluavauksista on ollut kesäkuussa 2007 avattu YLE Areena, joka toi tv- ja radio-ohjelmat verkkoon katseltavaksi ja kuunneltavaksi niiden ensilähetyksen jälkeen. YLE Areenan tarjonta on laajentunut mm. kaikkien radioiden tarjonnalla, myös kaikkien maakuntaradioiden. Myös YLE Elävän arkisto kasvaa; vuonna 2008 oli tarjolla yli 3500 audio- ja 8500 videoleikettä. Arkistoja on vuonna 2008 täydennetty avaamalla Tehosto, joka on tuonut osan YLEn 80 000 äänen tehostearkistosta verkossa käytettäväksi. Tehostoon valitut 250 ääntä painottuivat suomalaisen kulttuurin tehosteisiin.

Myös verkon uutis- ja urheilupalveluita kehitettiin ja laajennettiin, erityisesti vuoden 2008 aikana. Yhtenä tavoitteena on ollut tuoda YLEn alueellista uutis- ja ajankohtaistarjontaa paremmin esille verkossa. Kesällä 2008 avattu yle.mobi tuo ajankohtaiset aiheet ja ohjelmat myös matkapuhelimeen aiempaa helpommin.

Erialaisten tapahtumien ympärille rakennetut monimediaset kokonaisuudet ovat olleet internetissä tärkeitä yleisösuhteen ja uuden yleisön tavoittamisen kannalta. Suosittuja sisältöjä ovat olleet esimerkiksi vaalisivusto, urheilutapahtumat ja Euroviisut, erityisesti vuoden 2007 kotikisat. Myös lasten turvallisen elämysmaailman kehittäminen on ollut yksi YLEn uusien palveluiden painotuksista.

Vuonna 2008 YLE Uudet palvelut palkittiin Suomen suurimman digimedia-alan kilpailun Grand One'in pääpalkinnolla. Palkintoperusteluissa korostettiin YLE Uusien palveluiden merkittävää muutosvaikutusta koko digitaaliseen mediaan ja kansalaisten uudistuviin mediatapoihin. Raadin mukaan sitoutuminen, osaaminen ja into toimivat esimerkkinä kaikille alan toimijoille.

YLE.fi:n pääsivustot:

- Uutiset: yle.fi/uutiset
- Urheilu: yle.fi/urheilu
- Sää: yle.fi/saa

- TV- ja radio-ohjelmat: yle.fi/areena
- Arkistot: yle.fi/elavaarkisto, yle.fi/tehosto
- Lapset ja varhaisnuoret: yle.fi/pikkukakkonen, yle.fi/galaxi, yle.fi/summeri
- Populaarikulttuuri ja nuoret: yle.fi/ylex, yle.fi/abitreenit, yle.fi/pop
- Oppiminen ja tiede: yle.fi/oppiminen, yle.fi/opettaja.tv, yle.fi/tiede
- Arki ja koti: yle.fi/olotila
- Kulttuuri: yle.fi/kulttuurikunto
- Tapahtumat: yle.fi/vaalit, yle.fi/euroviisut
- Mobiili: yle.mobi

Svenska.yle.fi on kehittänyt erityisesti uutissivustoja, nuorisoyhteisö X3M:iä ja lastensivustoa. Uutissivustoa on sisällöllisesti laajennettu ja erityisesti alueellista läsnäoloa on vahvistettu. Lisäksi on kehitetty vuorovaikutteisuutta, uutissivustolla voi myös keskustella. X3M-yhteisössä käyttäjät ovat keskiössä ja tavoitteena on tehdä näkyväksi heidän tekemistään, blogeista valokuviiin ja videoihin. Buu.yle.fi-sivuston tarkoituksena on aktivoida lapsia rakentavin pelein ja leikein turvallisessa ympäristössä. Joulukalenteri kokoa suurimmat yleisöt ja vuoden 2008 lopussa koko svenska.yle.fi kokosi yli 100 000 eri viikkokävijää. YLE Areenan palvelee ruotsinkielisiä yleisöjä ja YLE Radio Vega sekä YLE Radio Extrem ovat kuunneltavissa siellä.

6 YLEn mediayleisöt

6.1 Mediatrendit

Suomi siirtyi täysin digitaalisiin tv-lähetyksiin maaliskuun alussa 2008, kun analogiset lähetykset päättyivät myös kaapelitelevisiossa. Suomalaisten laiteomistuksessa tapahtui merkittäviä muutoksia. Vuoden 2008 aikana tv-talouksien määrä laski noin 2,3 miljoonaan, mikä on 92 % Suomen 2,5 miljoonasta kotitaloudesta. Televisiottomista suurin osa on alle 35-vuotiaita ja yksinasuvia. Marraskuun lopulla 2008 tv-talouksista 97 %:lla oli digisovitin. Tallentavia digisovittimia oli 41 %:lla ja laajakaista 68 %:lla tv-talouksista.

Internetin käyttäjien määrä kasvoi edelleen samalla, kun internet yleistyi kotitalouksissa ja oli 76 %:lla kotitalouksista. Yli 3,2 miljoonaa suomalaista eli 83 % 16–74-vuotiaista oli myös käyttänyt internetiä viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden aikana (Tilastokeskuksen Tieto- ja viestintätekniikan käyttötutkimus 2008). Internetiä käyttävät jo lähes kaikki alle 40-vuotiaat, mutta suhteellisesti eniten käyttö on viime vuosina kasvanut yli 60-vuotiaiden keskuudessa.

6.2 TV-katselun kehitys

Televisio tavoitti vuonna 2008 päivittäin 72 % väestöstä (1 %-yksikön vähemmän kuin v. 2007), eli noin 3,7 miljoonaa yli 4-vuotiaista suomalaista. YLE:n kanavat tavoittavat päivittäin 60 % suomalaisista, MTV3 52 % (55% v. 2007) ja Nelonen 36 % (38 % v. 2007).

Vuonna 2008 tv:n päivittäinen katselu-aika kasvoi 2 tuntiin 57 minuuttiin. Suurin syy kasvuun oli mittausmenetelmän täsmentyminen, kun sekä viikon aikana tallennettu katselu että vieraskatselu otettiin mukaan mittaukseen. YLE TV1 nousi katselluimmaksi tv-kanavaksi ja YLE:n osuus kokonaiskatseluajasta nousi 44,5 %:iin.

- TV-mittaritutkimuksessa (perustuu 1000 talouden otokseen eli n. 2200 henkilöä, toteuttaa Finnpanel Oy) television **tavoittavuudella** tarkoitetaan niiden katselijoiden suhteellista määrää tutkitussa väestössä, jotka katsovat tv:tä vähintään yhden minuutin päivän aikana. Tv:n **katselu-aika** laskeetaan katseluun käytetystä ajasta koko tutkittavaan väestöön suhteutettuna. Katselussa otetaan huomioon sekä kaikkien talouden jäsenten että vieraiden live-katselu ja myös viikon aikana tallennettujen ja katseltujen ohjelmien katselu.

••• Kuvio 9: Tv-kanavien osuudet päivittäisestä katseluajasta v. 2007 ja 2008

Ruotsinkielisen väestön tv:n katselu eroaa koko väestön katselusta, koska Ruotsin tv-kanavilla on hyvä näkyvyys rannikkoalueella ja niitä voi vastaanottaa maksu-tv:ssä missä tahansa kaapeliteitse. YLE palvelee suomenruotsalaisia ensi-

sijaisesti FST5-kanavalla, mutta suomenruotsalaiset katsovat paljon myös suomenkielisiä tv-kanavia.

Televisio tavoitti vuonna 2008 päivittäin 70 % yli 10-vuotiaista suomenruotsalaisista, YLE:n kanavat yhteensä 55 %. Parhaiten eri kanavista tavoittaa YLE TV1 (42 %), MTV3 tavoittaa 39 %, YLE TV2 33 % ja YLE FST5 33 % suomenruotsalaisesta väestöstä. Ruotsin kanavista SVT:n kanavat tavoittavat yhteensä 15 % ja TV4 Sverige 9 %. Vuonna 2008 suomenruotsalaiset katselivat televisiota päivittäin 2 tuntia 29 minuuttia (v. 2007 yht. 2 t 36 min).

Katsotuun tv-ohjelma vuonna 2008 oli edelleen YLE TV1:n 6.12. lähettämä, 1,7 miljoonaa katsojaa kerännyt Itsenäisyyspäivän vastaanotto (v.2007: 1,9 miljoonaa). Kaksi kolmasosa illan aikana tv:tä katselleista seurasi vastaanottoa. Kaikkiaan 37 % yli 10-vuotiaasta väestöstä seurasi ohjelmaa. Toiseksi katsotuun ohjelma oli Mäkihypyn maailman-cup (MTV3), jota seurasi 1,3 miljoonaa katsojaa, kolmantena Tanssii Tähtien Kanssa (MTV3) lähes samansuuruisella yleisöllä. Eurovision laulukilpailun finaali (YLE TV2) saavutti vuonna 2008 1,2 miljoonaa katsojaa ja Jääkiekon MM-kisojen Venäjä–Suomi-ottelu (YLE TV2) lähes saman verran.

TV-uutiset ja sää YLE TV1:ssä sai eniten yleisöä itsenäisyyspäivän vastaanottolähetysten välissä klo 20.30, kun lähes 1,6 miljoonaa katsojaa seurasi uutislähetystä.

Asiaohjelmat kiinnostavat suomalaisia edelleen ja se korostuu YLE:n kanavilla, koska faktan tarjontaa on huomattavasti enemmän kuin muilla kanavilla. Faktaohjelmien katselun osuus YLE:n kanavilla on kaikesta katselusta yli 50 %.

••• Kuvio 10: Ohjelmaluokkien osuudet tv:n pääkanavien katselusta v. 2007 ja 2008

Suomessa teksti-tv tavoittaa 87 % talouksista. Teksti-tv:n palveluja käyttää suuri osa niistä, joilla on teksti-tv: 68 % teksti-tv-talouksissa asuvista eli 2,5 miljoonaa käyttäjää. YLE Teksti-TV on edelleen käytetyin suomalainen teksti-tv-palvelu, jolla on viikossa 1,9 miljoonaa käyttäjää. YLE Teksti-TV:n palveluihin kuuluvat myös kuulo- ja näkövammaispalvelut kuten äänitekstitys.

YLE Katsojatytyväisyys -tutkimuksen mukaan tyytyväisyys YLE:n tv-kanaviin on pysynyt pääosin entisellä tasolla. Vähintään melko tyytyväisiä YLE TV1:een on 79 % suomalaisista ja tyytyväisyys YLE TV2:een on kasvanut 80 %:iin. Tyytyväisyys MTV3:een on vuonna 2008 hieman laskenut, Neloseen hieman kasvanut. Tv:n neljästä pääkanavasta tyytyväisimpiä ollaan YLE TV1:een.

6.3 Radionkuuntelun kehitys

Radiota kuuntelee jopa 95 % (96 % v. 2007) yli 9-vuotiaasta väestöstä viikon aikana. Keskimääräisenä päivänä radio tavoittaa 78 % (79 % v. 2007) väestöstä. Vuonna 2008 YLE:n radiokanavien yhteinen viikoittainen tavoitavuus oli 64 % (66 % v. 2007) ja päivittäinen tavoitavuus 44 % (46 % v. 2007).

●●● Kuvio 11: Radion viikotavoitavuus v. 2007 ja 2008

Vuonna 2008 radion päivittäinen suomenkielisen väestön kuuntelu-aika oli keskimäärin 3 tuntia 15 minuuttia eli minuutin edellisvuotta vähemmän. YLE:n osuus radion kuuntelusta on 52 %. YLE Radio Suomi on edelleen markkinajohtaja: 37 % kaikesta kuunteluun käytetystä ajasta käytetään Radio Suomen ja sen maakuntaradioiden kuunteluun. Kulttuuriin ja klassiseen musiikkiin keskittyvän YLE Radio 1:n osuus oli 8 %. Populaarimusiikkiin suuntautuneen YleX:n osuus oli 5 %, mutta kanavan pääkohderyhmä, alle 35-vuotiaat kuuntelivat hieman yli kuudenneksen kuunteluun käyttämästään ajasta YleX:ää.

Eniten radiota kuuntelevat päivittäin yli 55-vuotiaat, jotka myös seuraavat muita enemmän YLE:n kanavia. Yli 45-vuotiaiden kuunnelluin yksittäinen kanava on edelleen YLE Radio Suomi. 45–54-vuotiaat kuuntelevat kuitenkin kaksi tuntia päivässä myös kaupallisia kanavia. YleX on 15–24-vuotiaiden kuunnelluin kanava. YLE Radio 1:tä kuuntelevat selvästi eniten yli 65-vuotiaat.

• Kansallisessa Radiotutkimuksessa (otos käsittää yhteensä yli 18 000 suomenkielistä henkilöä maakunnittain, toteuttaa Finnpanel Oy) **tavoittavuudella** tarkoitetaan tutkimuksessa väestössä niiden kuuntelijoiden suhteellista määrää, jotka kuuntelevat radiota vähintään puolet yhdestä 15-minuuttisjaksosta tarkasteltavana ajanjaksona. Radion **kuunteluaika** lasketaan niiden 15-minuuttisjaksojen määrästä, jolla vastanneet ovat merkinneet kuunnelleensa radiota.

●●● Kuvio 12: Radiokanavien osuudet päivittäisestä kuunteluajasta v. 2007 ja 2008

Ruotsinkielisen väestön radionkuuntelu eroaa suomenkielisestä valtaväestön kuuntelusta kuten tv:n katselukin, mutta ruotsinkielisillä palveluilla on vielä suurempi merkitys radiossa kuin tv:ssä. Vuonna 2008 radio tavoitti ja sitä kuunneltiin lähes samassa määrin suomenruotsalaisen kuin suomenkielisen väestönkin keskuudessa.

Päivittäin keskimäärin 78 % Suomen ruotsinkielisestä väestöstä kuuntelee radiota, viikon aikana 95 %. YLE Radio Vegaa kuuntelee päivittäin 43 % suomenruotsalaisista, kun taas YLE:n suomenkielisiä kanavia kuuntelee 10 %. YLE Radio Extremiä kuuntelee päivittäin 17 % kaikista suomenruotsalaisista.

Suomenruotsalaisten päivittäinen radion kuuntelu-aika oli 3 tuntia 8 minuuttia. Markkinajohtaja YLE Radio Vegan osuus on 51 % kaikesta kuuntelusta. YLE Radio Vegan kuuntelu on sitä yleisempää, mitä vanhemmasta ikäryhmästä on kysymys. YLE Radio Extremen kuunteluosuus on 13 % koko suomenruotsalaisessa väestössä. Kanavaa kuuntelevat eniten alle 35-vuotiaat ja erityisesti kohderyhmän 15–24-vuotiaat kuuntelijat.

YLE Kuuntelijatytyväisyys -tutkimuksen mukaan yli 90 % kuuntelijoista on vähintään melko tyytyväisiä kuunteleemiinsa radiokanaviin yleensä ja vähintään tyytyväisiä YLE:n kanaviin 87–88 %. Radio Novan kuuntelijoista vähintään tyytyväisiä on alle 80 %.

Tyytyväisyyttä radiokanaviin voidaan tarkastella koko väestön tasolla, jolloin laajemmat mieltymykset tulevat hyvin

esille. Tyytyväisimpiä ollaan YLE Radio Suomeen, johon lähes puolet koko väestöstä on vähintään tyytyväinen. Radio Novaan on 36 % koko väestöstä vähintään tyytyväisiä. YLE Radio 1:een ja YleX:ään on tyytyväisiä noin neljännes väestöstä.

6.4 Internetin käytön kehitys

YLEn internetsivujen (yle.fi) kävijämäärä on kasvanut keskimäärin yli miljoonaan eri kävijään viikossa: syksyllä 2007 viikkokäyttäjää oli 968 000 ja syksyllä 2008 sivustoilla vieraili keskimäärin 1 081 000 eri kävijää viikossa. YLEn internetsivusto on tällä hetkellä seitsemänneksi suosituin TNS Metrix-kävijämittauksessa mukana olevista suomalaisista mediasivustoista.

Internetin käytössä on samankaltaista kausivaihtelua kuin television katselussakin, sillä kesäisin kävijämäärät laskevat talven luvuista. Suuret uutistapahtumat, vaalit ja urheilutapahtumat lisäävät YLEn internetsivuston kävijämääriä. Kävijähuipuja olivat jääkiekon maailmanmestaruuskilpailut, Pekingin kesäolympialaiset, Kauhajoen koulutragedia, kuntavaalit ja itsenäisyyspäivä. YLE Areena ja YLE Elävä arkisto ovat selvästi vaikuttaneet yle.fi-sivuston kävijämäärien kasvuun.

●●● Kuvio 13: Suosituimmat suomalaiset internetsivustot syyskuu 2008

Käytön lisäksi verkossa tutkitaan myös brändien arvostusta verkon käyttäjien keskuudessa (Taloustutkimus Oy / Verkkobrändien arvostus 2008). Tulosten mukaan tutkittujen 150 verkkobrändin joukossa YLE Areena sijoittuu 9. arvostetuimmaksi ja YLE on sijalla 10. Verkkomedioista YLE Areena ja YLE olivat selvästi arvostetuimmat.

Tutkimustulokset osoittavat myös, että verkossa arvostetaan julkisen palvelun verkkopalveluja. Verkon käyttäjät arvostavat sitä, että YLE toimii verkossa vahvasti ja kehittää uusia palveluja kuten YLE Areena.

7 Julkisen palvelun toimintaedellytysten määrittely

7.1 Eurooppalaisia linjauksia

EU hyväksyi vuoden 2007 lopulla av-direktiivin (ent. tv-direktiivi), jonka kansallisesta toimeenpanosta on talvella 2009 hallituksen esitysluonnos lausuntokierroksella. Keskeisimmät muutokset ovat televisionomaisten internetpalvelujen tulo sääntelyn piiriin, tv-mainonnan ehtojen keventäminen, tuotesijoittelun salliminen tietyin ehdoin, oikeudet lyhyisiin uutisotteisiin yleisöä suuresti kiinnostavista tapahtumista sekä näkö- ja kuulorajoitteisten palvelun parantaminen.

Viestintälakipakettia (joukko teledirektiivejä) valmisteltiin vielä vuonna 2008 ja edelleen talvella 2009 se oli käsittelyssä EU:n päättävissä elimissä. Lakipaketti liittyy erityisesti sääntelyyn, joka koskee taajuuksien saatavuutta, niistä suoritettava maksuja ja siirtovelvoitetta (must carry).

EU:n komissio käynnisti vuoden 2008 alussa prosessin, jonka tarkoituksena on uudistaa tiedonanto valtioneuvoston soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan. YLE on lausunnoissaan viitannut Amsterdamin pöytäkirjaan ja korostanut kansallisen päätöksenteon ensisijaisuutta, kun julkisen palvelun ehdoista päätetään.

●●● Kuvio 14: Tv-maksut Euroopassa v. 2009

7.2 Kansallinen sääntely

Eduskunta hyväksyi loppuvuodesta 2007 lain kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä. Lain myötä YLEnkin tv- ja radio-ohjelmat tullaan säilyttämään kansallisessa audiovisuaalisessa arkistossa ensisijaisesti tutkijoita varten.

Eduskunta hyväksyi Yleisradion hallintoneuvoston kertomusta käsitellessään seuraavat kannanotot: "Yleisradio Oy:n toiminnan on toteututtakseen julkisen palvelun tehtävän keskeinen sisältöihin, palveluihin ja niiden toimivuuteen sekä näiden laatuun. Edelleen Yleisradio Oy:n tulevaa rahoitusta on selvitettävä kokonaisvaltaisesti julkisen palvelun tehtävän toteuttamisen valossa."

Valtioneuvosto hyväksyi merkittävien urheilutapahtumien

listan alkuvuodesta 2007. Listalla ovat seuraavat kahdeksan tapahtumaa, joiden pitää ensisijaisesti olla televisiossa katsottavissa maksuttomasti: kesä- ja talviolympialaiset, miesten jalkapallon MM-kilpailujen avaus-, puolivälierä-, välierä- ja loppuottelut sekä Suomen maajoukkueen ottelut, miesten jalkapallon EM-kilpailujen avaus-, puolivälierä-, välierä- ja loppuottelut sekä Suomen maajoukkueen ottelut, miesten jääkiekon MM-kilpailut kokonaisuudessaan, kansainvälisen hiihtoliiton pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailut ja yleisurheilun MM- ja EM-kilpailut.

Valtioneuvosto päätti tv-maksun 3,5 %:n korotuksesta vuoden 2008 alusta ja 4,1 %:n korotuksesta vuoden 2009 alusta.

YLE sai vuonna 2007 ohjelmistoluvan SVT Europa -kanavan jakeluun kottimaksulla. Kanava on nyttemmin valtakunnallinen. Samana vuonna luodun käytännön mukaan valtion tulo- ja menoarvio sisältää momentin, jonka määräraha tuetaan Yleisradion TV Finland -lähetyksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti vuoden 2008 alussa parlamentaarisen työryhmän selvittämään Yleisradion rahoittamisen vaihtoehtoja. Työryhmä määrittelee myös julkisen palvelun tehtävän ja miettii keinoja julkisen palvelun toimintaedellytysten turvaamiseksi. Työryhmän määräaika päättyi huhtikuun 2009 lopussa.

8 Yleisradion hallinto v. 2007 ja 2008

Vuoden 2006 alusta voimaan tulleen lain mukaan yhtiön hallintoelimiä ovat hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja. Yhtiön hallituksen jäsenet eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön toimivaan johtoon.

8.1 Hallintoneuvosto ja sen tehtävät

Yleisradion ylin päättävä elin on 21-jäseninen hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston jäsenet valitsee eduskunta vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Hallintoneuvoston jäseniksi on valittava tiedettä, taidetta, sivistystyötä ja

elinkeino- ja talouselämää tuntevia sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä edustavia henkilöitä. Eduskunnan nimeämien jäsenten lisäksi kahdella yhtiön henkilöstön nimeämällä edustajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa hallintoneuvoston kokouksissa.

Hallintoneuvoston tehtäviä ovat:

- valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja
- päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista
- huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi
- antaa Saamelaiskäräjiä asiasta kuultuaan julkisen palvelun toteutumisesta joka toinen vuosi kahta toimintavuotta käsittävä kertomus eduskunnalle
- päättää talouden ja toiminnan suuntaviivoista
- tarkastaa ja hyväksyä hallituksen vuosikertomus
- valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta ja
- käsitellä muut hallituksen sille esittämät asiat.

8.2 Hallitus ja sen tehtävät

Yleisradiosta annetun lain mukaan hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön muuhun ylimpään johtoon. Yhtiön hallituksen tulee edustaa riittävän monipuolista asiantuntemusta ja molempia kieliryhmiä.

Hallituksen tehtäviä ovat:

- valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen
- valita yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot
- päättää seuraavan vuoden talousarviosta
- kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat ja
- antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle.

8.3 Hallintoneuvoston päätöksiä

Vuonna 2007 hallintoneuvosto kokoontui 5 kertaa ja vuonna 2006 kokouksia oli 8.

Hallintoneuvosto hyväksyi Yleisradion hallituksen toimintakertomukset ja antoi varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilikauden tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista vuodelta 2006 kokouksessaan 27.3.2007 ja vuodelta 2007 kokouksessaan 22.4.2008.

Yhtiön hallintomallia muutettiin vastaamaan yhtiön uutta organisaatiota 3.9.2007.

Hallintoneuvoston keskeisiä päätöksiä olivat:

2007

27.3. Hyväksyttiin hallituksen toimintakertomus ja annettiin lausunto yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2006.

22.5. Päätettiin kaapeliyhtiöiden oikeudesta muuntaa analoginen signaali digitaalseksi helmikuun 2008 loppuun saakka.

22.5. Päätettiin ohjelmatoiminnan strategisen kehittämisen suuntaviivoista 2008–2010.

22.5. Päätettiin tv-maksun korotusesityksestä valtioneuvostolle.

3.9. Päätettiin päivittää yhtiön hallintomalli vastaamaan uutta organisaatiota.

27.11. Päätettiin alenevan tv-maksukertymän vuoksi seuraavista toimista: YLE Extra -kanava lakkautetaan ja vapautuvalla taajuudella lähetetään 31.8.2008 asti simulcastina YLE TV1 kanavaa, jossa tekstitys on poltettu; tämän jälkeen SVT-Europan siirtyä vapautuvalle taajuudelle. Lisäksi päätettiin, että Radio Peili jatkaa osavaltakunnallisena radiokanavana ja että Santa-aminan keskiaaltolähetykset lopetetaan 1.1.2008.

18.12. Päätettiin hallituksen kokoonpanosta vuodelle 2008.

Lisäksi hallintoneuvosto käsitteli muun muassa YLE Nyheter och Sport -toiminnon sekä YLE24:n yhteistyön tiivistämistä sekä YLE:n osallistumista Musiikkitalo-hankkeeseen.

2008

22.4. Hyväksyttiin hallituksen toimintakertomus ja annettiin lausunto yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2007.

3.6. Päätettiin tv-maksun korotusesityksestä valtioneuvostolle.

18.6. Päätettiin vahvistaa hallituksen päätös Yleisradion musiikkitalo-osuuden järjestämisestä siten, että hankkeen veroton kustannusarvio päätöksentekohetkellä on 160 000 000 euroa. Rakentaminen käynnistetään aiemmin päätetyllä tavalla. Valtiovarainministeriön ehdotus Yleisradion musiikkitalo-osuuden omistusjärjestelyiksi hyväksyttiin.

9.9. Vahvistettiin hallituksen päätös kuntavaalien 2008 vaaliohjelmista.

23.9. Valittiin vuorineuvos Kari Neilimo yhtiön hallituksen puheenjohtajaksi.

4.11. Täydennettiin yhtiön hallitusta yhdellä jäsenellä.

9.12. Vahvistettiin hallituksen päätös yhtiön jakelustrategiaksi.

9.12. Valittiin hallitus vuodelle 2009.

Lisäksi hallintoneuvosto käsitteli muun muassa ohjelmiin liittyvää päätöksentekoprosessia, YLE Radio Peilin kuuluvuusalueen laajentamista, ohjelmatoiminnan strategisia kehityshankkeita, yhtiöstrategiaa ja erityisryhmien palveluita.

8.4 Hallituksen päätöksiä

Hallitus kutsui varsinaisen yhtiökokouksen koolle 25.5.2007 ja 22.5.2008. Hallitus hyväksyi 30.1.2008 budjetin vuodelle 2008 ja 17.12.2008 budjetin vuodelle 2009. Hallituksen

kertomus Viestintävirastolle vuoden 2006 aikana tarjotusta julkisesta palvelusta annettiin 26.4.2007 ja vuoden 2007 osalta 24.4.2008

Hallitus kokoontui vuoden 2007 aikana 16 kertaa ja 11 kertaa vuonna 2008. Se valmisteli hallituksen nimitysasioita lukuun ottamatta kaikki hallintoneuvoston käsiteltäviksi menevät asiat.

Hallintoneuvostossa käsiteltyjen asioiden lisäksi hallituksen keskeisiä päätöksiä olivat:

2007

29.3. Hyväksyttiin strategisina kehityshankkeina 1) uutis- ja urheilusisältöjen kilpailukyvyyn ja interaktiivisuuden kehittäminen, 2) faktaohjelmiston kärkiohjelmien kehittäminen uusille yleisöille, 3) läsnäolo suomalaisessa kulttuurissa ja tieteessä rakentamalla aktiivinen yhteys kotimaisiin kulttuuri- ja tiedetoimijoihin 4) draaman kehittäminen 5) lasten ja varhaisnuorten palveluiden kehittäminen 6) populaarikulttuurin ja musiikin tarjonnan kehittäminen ja 7) suuren yleisön tv-viihteen kehittäminen.

3.4. Hallitus linjasi, että YLE ei tule puuttumaan taloyhtiöiden hankkeisiin muuntaa digitaalinen signaali analogiseksi, mikäli samalla kaikille taloyhtiön asukkailla taataan ja tuodaan digitaalinen signaali.

21.5. Hallitus nimitti YLE Uutisten vastaava päätoimittaja Atte Jääskeläisen YLE24-ohjelmistoalueen johtajaksi. Jääskeläinen toimii myös YLE Uutisten vastaavana päätoimittajana. Ville Vilén vastaa YLE Uusien palveluiden lisäksi myös radiokanavista (välinevastuu). Radiokanavista YLE Radio 1 ja YleX raportoivat Vilénille. Henkilöstöpäällikkö Liisa Ojala-Walker nimitettiin henkilöstöjohtajaksi ja viestintä- ja markkinointipäällikkö Päivi Nummi-Aho nimitettiin viestintä- ja markkinointijohtajaksi. Nimitykset astuivat voimaan 1.6.

24.5. Hallitus päätti budjettisuunnittelun linjauksista ja ohjelmatoiminnan strategisten kehittämishakkeiden 2008-2010 rahoituksesta siten, että strategisia hankkeita tukevien uusien palveluiden kehittämiseen resurssoidaan 1,5 miljoo-

naa euroa, YLE Extran ohjelmistoa tukevaan populaarikulttuuriin 1 miljoonaa euroa, asia- ja tiedeohjelmistojen kehittämiseen uusille yleisöille 0,9 miljoonaa euroa, YLE TV2:n lastenohjelmien arki-aamujen toteuttamiseen 0,5 miljoonaa euroa sekä uutisten ja urheilun interaktiivisten palveluiden kehittämiseen 0,4 miljoonaa euroa. Kehittäminen rahoitetaan supistamalla kanavien tilausraameja ja keventämällä yhtiömatriisien ja ohjelmatuotannon palveluiden kustannuksia sekä genrejen sisäisin painopistesiiroin.

26.9. Hallitus päätti tietohallinnon operatiivisen liiketoiminnan luovutuksesta.

22.11. Hallitus hyväksyi strategisen suunnittelun perusteiksi linjaukset palvelutasoista eri jakeluteissä, HDTV:n etene-
misen vuosina 2008–2010, verkkopalveluiden strategian 2009–2012 sekä taloussuunnittelun periaatteet.

10.12. Hallitus linjasi Svenska YLE:n uutistoiminnan ja YLE24:n yhdistämisen periaatteet siten, että YLE Nyheter och Sport jatkavat Svenska YLE:ssä ja julkaisuvastuut säilyvät ennallaan. Talouden tasapainottamiseksi säästötoimena tiivistetään uutistoimintojen yhteistyötä. Yhteistyön tiivistämisellä tavoitellaan kahden vuoden aikana 1,3 miljoonan euron säästöjä.

2008

5.3. Päätettiin Yleisradion varautumisesta poikkeusoloissa, josta vastaa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja ja kokemusvuosiltaan vanhin johtoryhmän jäsen johtavat yhtiön kokonaistoimintaa. Lisäksi hallitus päätti poikkeusolojen organisaatiosta.

9.4. Hallitus päätti ohjelmatoiminnan strategisista kehittämishankkeista 2009–2011. Strategiset kehittämiskohteet ovat lasten palvelut, päivittäisdraama, uutiset ja uudet palvelut. Hallitus päätti lisäksi taloussuunnittelun lähtökohdista ohjelmistoalueittain ja välineittäin.

20.8. Päätettiin yhtiöstrategiasta.

27.11. Päätettiin jakelustrategiasta.

17.12. Päätettiin mahdollistastrategiasta. Lisäksi päätettiin vuoden 2009 budjetista. Budjetti sisältää toimintasuunnitelman sekä tulos-, tase-, ja rahoitusbudjetit.

8.5 Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet

Hallintoneuvoston jäsenet

30.4.2007 asti

Kansanedustaja Mika Lintilä (kesk), puheenjohtaja
Kansanedustaja Liisa Jaakonsaari (sd), varapuheenjohtaja

Kansanedustaja Mikko Alatalo (kesk)
Toiminnanjohtaja Pauliina Arola (kesk)
Kansanedustaja Pertti Hemmilä (kok)
Kansanedustaja Toimi Kankaanniemi (kd)
Kansanedustaja Marjukka Karttunen (kok)
Kansanedustaja Kalevi Lamminen (kok)
Kansanedustaja Annika Lapintie (vas)
Kansanedustaja Riikka Moilanen-Savolainen (kesk)
Kansanedustaja Reino Ojala (sd)
Kansanedustaja Kalevi Olin (sd)
Kansanedustaja Erkki Pulliainen (vihr)
Filosofian maisteri Mirja Ryyänen (kesk)
Kansanedustaja Mauri Salo (kesk)
Kansanedustaja Kimmo Sasi (kok)
Kansanedustaja Säde Tahvanainen (sd)
Kansanedustaja Esko-Juhani Tennilä (vas)
Kansanedustaja Astrid Thors (rkp)
Kansanedustaja Marja Tiura (kok)
Kansanedustaja Pia Viitanen (sd)
Henkilöstön edustaja, toimittaja Timo-Erkki Heino
Henkilöstön edustaja, huoltomestari Juhani Mäkelä
Hallintoneuvoston sihteeri, lakiasiain päällikkö Katri Olmo

Hallintoneuvoston jäsenet

1.5.2007 alkaen ja v. 2008

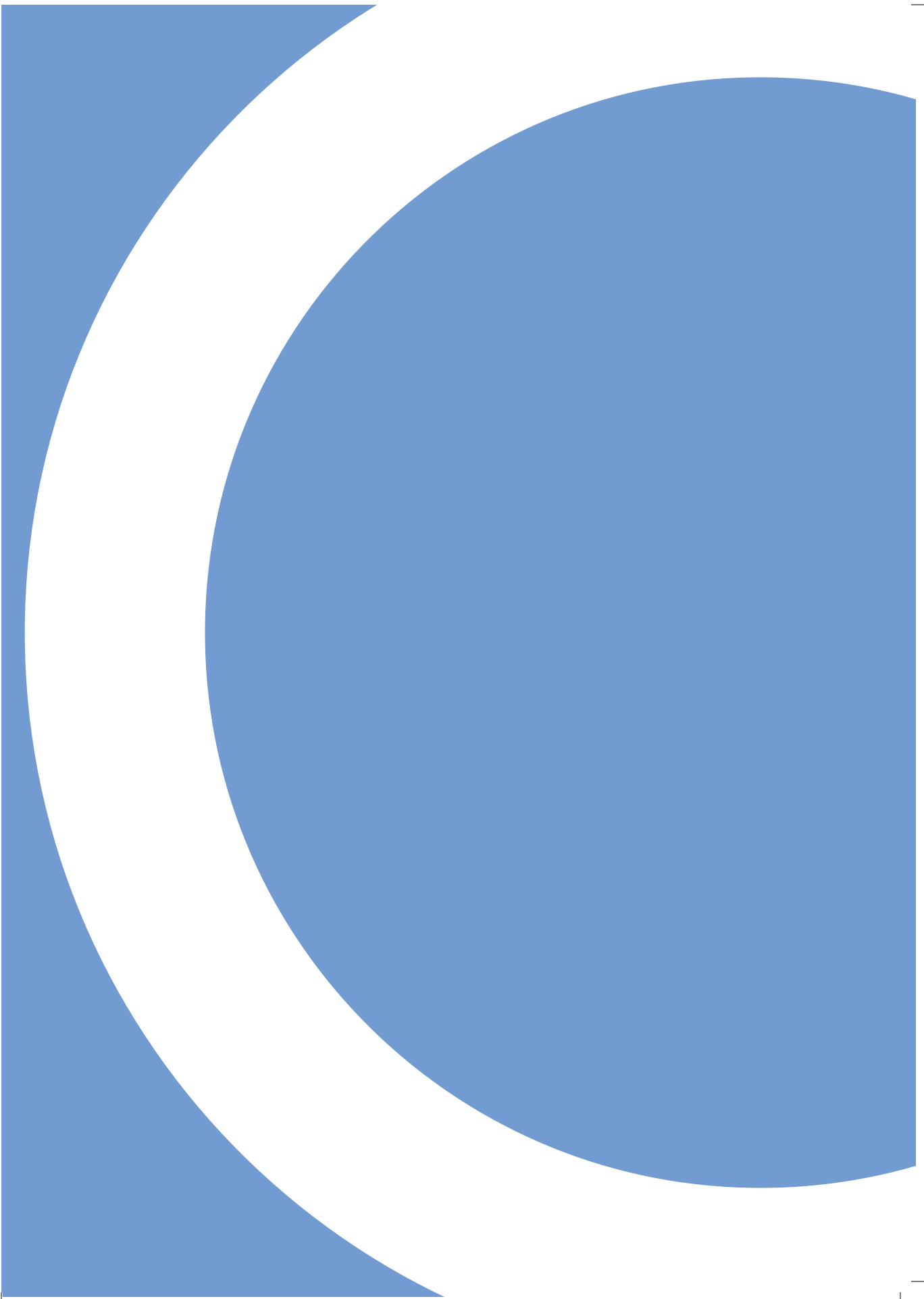
Kansanedustaja Kimmo Sasi (kok), puheenjohtaja
Kansanedustaja Antti Kaikkonen (kesk), varapuheenjohtaja

Kansanedustaja Mikko Alatalo (kesk)
Kansanedustaja Sirpa Asko-Seljavaara (kok)

Kansanedustaja Risto Autio (kesk)
Kansanedustaja Maria Guzenina-Richardson (sd)
Kansanedustaja Pertti Hemmilä (kok) 12.9.2007 asti
Kansanedustaja Anne Kalmari (kesk)
Kansanedustaja Ilkka Kantola (sd)
Kansanedustaja Elsi Katainen (kesk)
Kansanedustaja Päivi Lipponen (sd)
Kansanedustaja Tapani Mäkinen (kok)
Kansanedustaja Mikaela Nylander (rkp)
Kansanedustaja Erkki Pulliainen (vihr)
Kansanedustaja Lyly Rajala (kok)
Kansanedustaja Tommy Tabermann (sd)
Kansanedustaja Esko-Juhani Tennilä (vas)
Kansanedustaja Pentti Tiusanen (vas)
Kansanedustaja Tuulikki Ukkola (kok)
Kansanedustaja Mirja Vehkaperä (kesk)
Kansanedustaja Pia Viitanen (sd)
Kansanedustaja Ilkka Viljanen (kok), 13.9.2007 alkaen
Henkilöstön edustaja, toimituksen assistentti Jukka Kuusinen
Henkilöstön edustaja, toimittaja Riitta Väkeväinen
Hallintoneuvoston sihteeri, lakiasiain päällikkö Katri Olmo

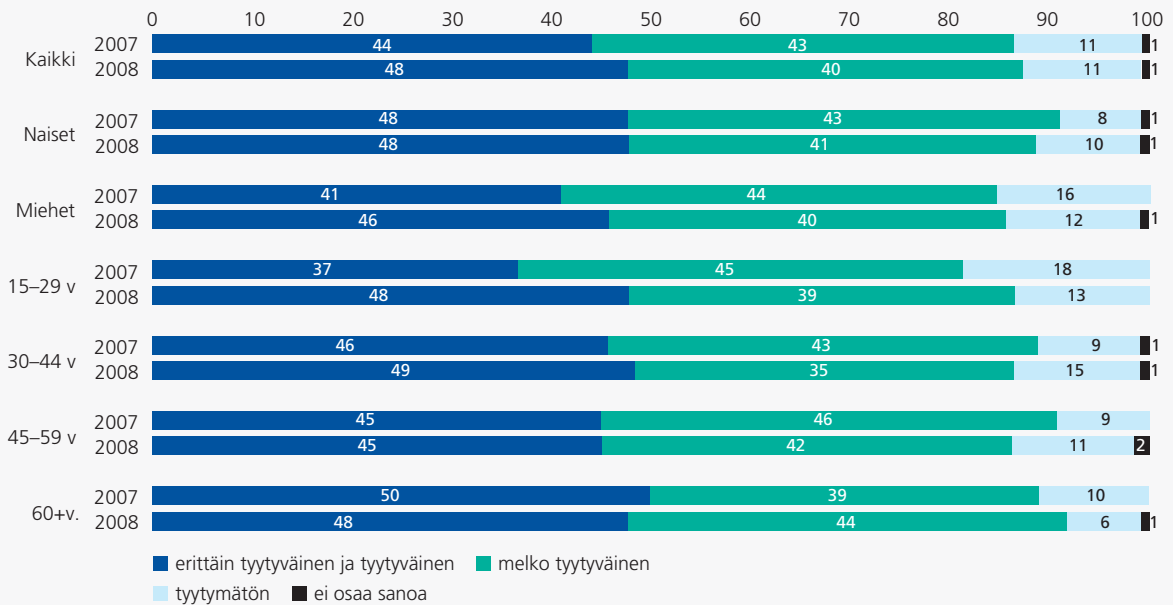
Hallituksen jäsenet v. 2007 ja 2008

Toimitusjohtaja Hannu Olkinuora, puheenjohtaja, 15.8.2008 asti
Vuorineuvos, professori Kari Neilimo, puheenjohtaja, 23.9.2008 alkaen
Toimitusjohtaja Juhani Pekkala, 4.11.2008 alkaen
Lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula
Executive advisor Jouni Backman
Johtaja Gunvor Kronman
Senior partner, OTK Tuomo Raasio
Ohjaaja Rajja-Sinikka Rantala
Henkilöstön edustaja, toimittaja Raino Hurme
Hallituksen sihteeri, lakiasiain päällikkö Katri Olmo

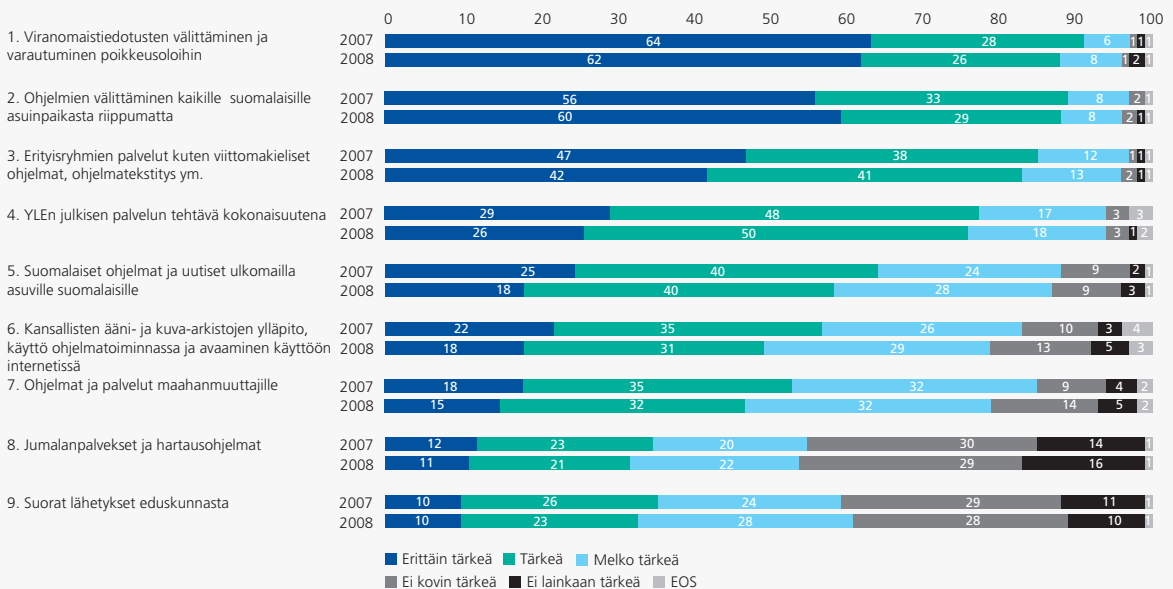
LIITE: Tilastokuviot

1. Tyytyväisyys YLEn medioihin v. 2007 ja 2008

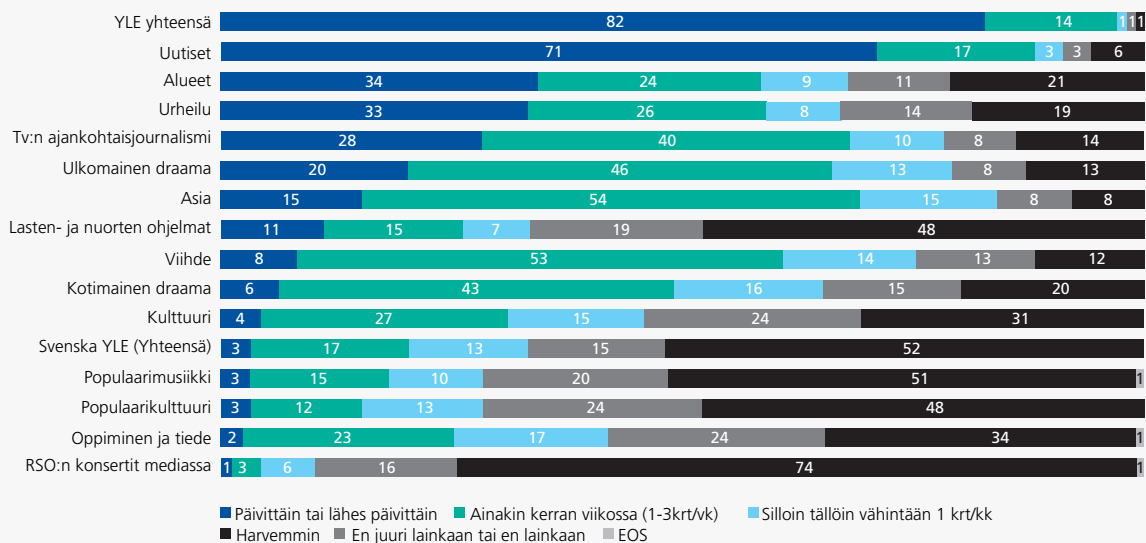
Taloustutkimus Oy - YLE

2. Tärkeimmät julkisen palvelun erityistehtävät (% väestöstä) syyskuu 2007 ja 2008

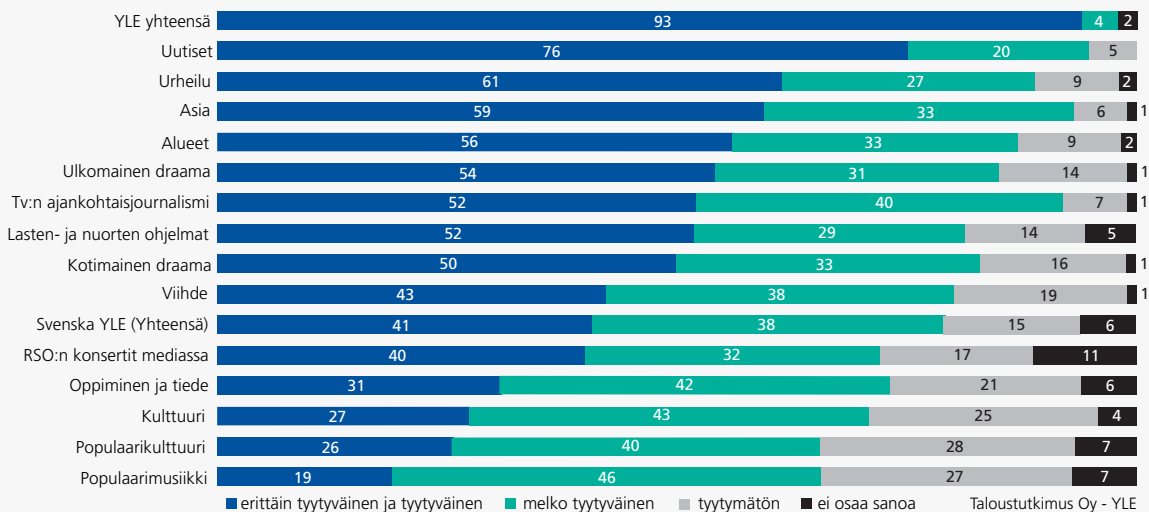
Taloustutkimus Oy - YLE

3. YLE:n ohjelma-alueiden tavoittavuus v. 2008 (% väestöstä)

Taloustutkimus Oy - YLE

4. Tyytyväisyys YLE:n ohjelma-alueisiin v. 2008 (% vähintään harvemmin tavoitetuista)

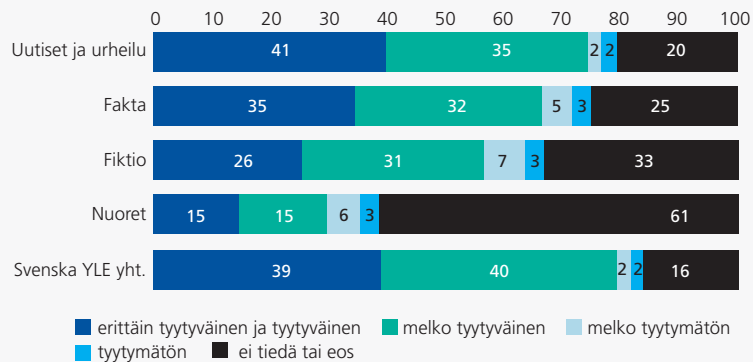
Taloustutkimus Oy - YLE

5. Uutislähteiden luotettavuus v. 2006 ja 2008

	2006	2008
YLE Tv-uutiset	4,48	4,48
YLEn Aamu-tv:n uutiset	4,39	4,41
YLEn valtakunnalliset radiouutiset	4,36	4,39
YLEn Alue-tv-uutiset	4,29	4,32
MTV3:n uutiset	4,28	4,31
YLEn maakunnalliset radiouutiset	4,21	4,28
YLE Teksti-TV:n uutiset	4,28	4,26
Säännöllisimmin luetun sanomalehden uutissivut	4,28	4,26
Huomenta Suomen uutiset (MTV3)	4,23	4,25
YLE Uutiset Internetissä (www.yle.fi/uutiset)	4,18	4,17
YLE Teksti-TV internetissä	4,1	4,14
HS:n uutiset internetissä (www.hs.fi)	*	4,12
YLEn ruotsinkieliset TV-uutiset	4,19	4,1
Nelosen uutiset	4,03	4,1
MTV3:n teksti-tv:n uutiset	4,16	4,06
YLEn ruotsinkieliset radiouutiset	4,03	4
Nelosen teksti-tv:n uutiset	3,97	3,94
Radio Novan uutiset	3,82	3,87
Muiden kaupallisten radiokanavien uutiset	3,71	3,7
Kalevan uutiset internetissä (www.kaleva.fi/plus)	*	3,67
YLE.mobi-palvelun uutiset matkapuhelimessa	*	3,57
Uutiset tekstiviestipalveluna (matkapuhelin)	3,74	3,56
Ilmajakelulehtien uutissivut	3,36	3,39
Muut (kuin mainitut) uutiset internetissä	*	3,39
Iltasanomien uutiset internetissä (www.iltasanomat.fi)	*	3,24
Iltalehden uutiset internetissä (www.iltalehti.fi)	*	3,22
Iltapäivälehtien uutissivut (Iltasanomat tai Iltalehti)	2,62	2,84

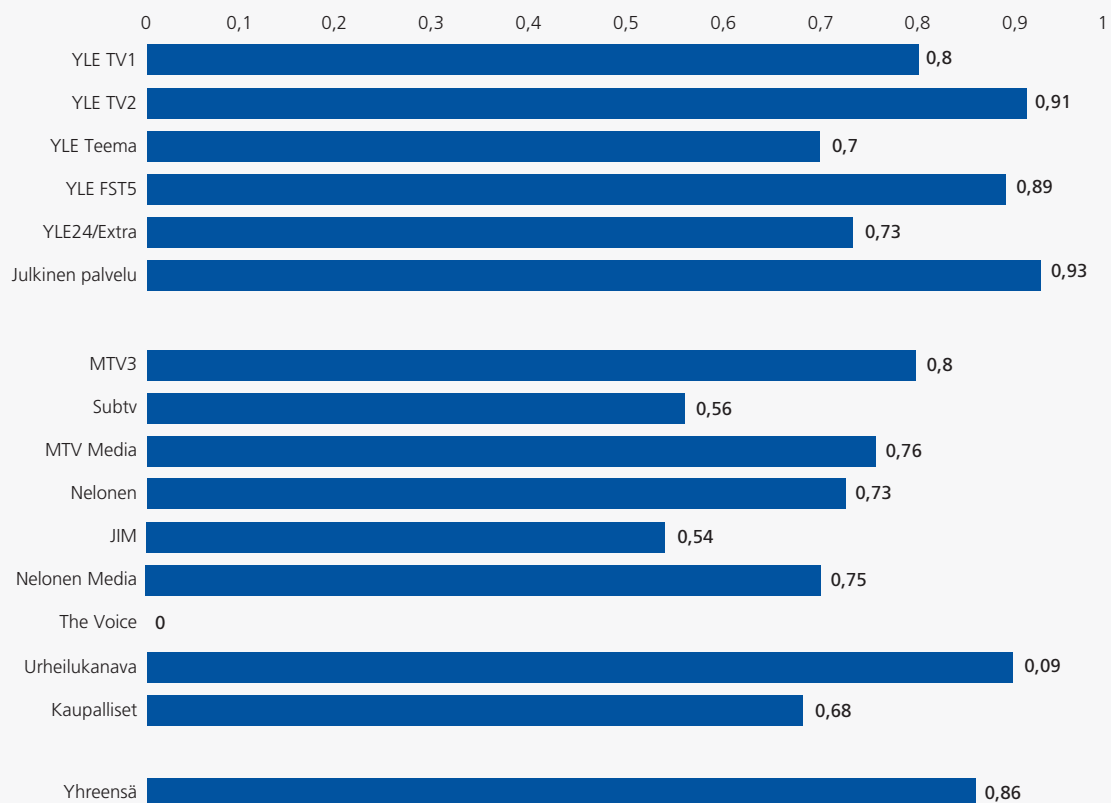
* ei tutkittu v. 2006

YLE Uutisarvostukset: TNS Gallup - YLE

6. Tyytyväisyys Svenska YLEn ohjelmistoalueisiin v. 2008
(% suomenruotsalaisista)

Finnpanel OY - YLE

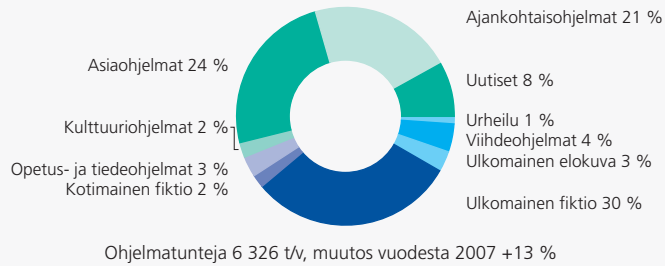
7. Tv-ohjelmistojen monipuolisuus eri kanavilla v. 2007

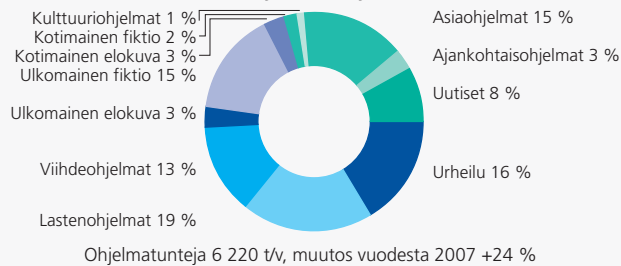
LVM: Suomalainen TV-tarjonta

Kuvio 8: YLEn tv- ja radiokanavien ohjelmatarjonta v. 2008

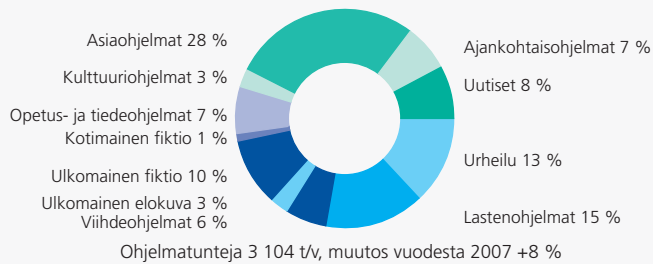
YLE TV1, ohjelmatarjonta v. 2008

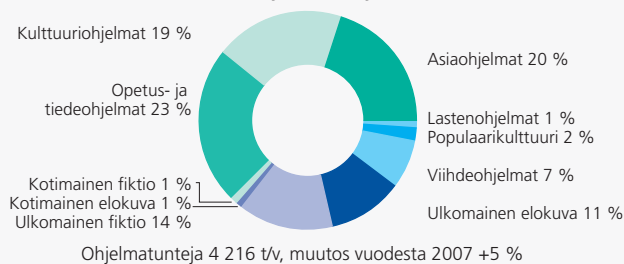
YLE TV2, ohjelmatarjonta v. 2008

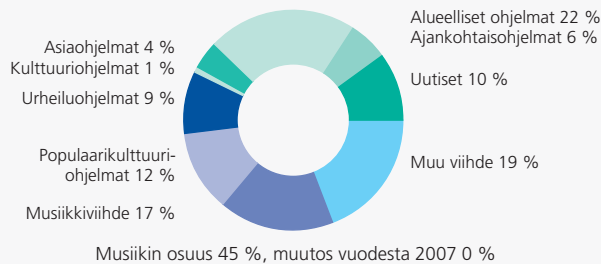
YLE FST5, ohjelmatarjonta v. 2008

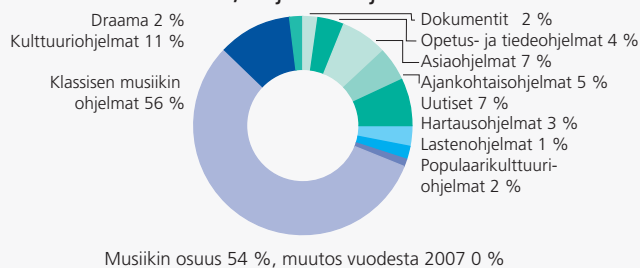
YLE Teema, ohjelmatarjonta v. 2008

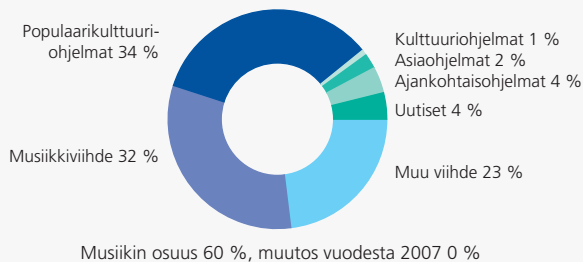
YLE Radio Suomi, ohjelmatarjonta v. 2008

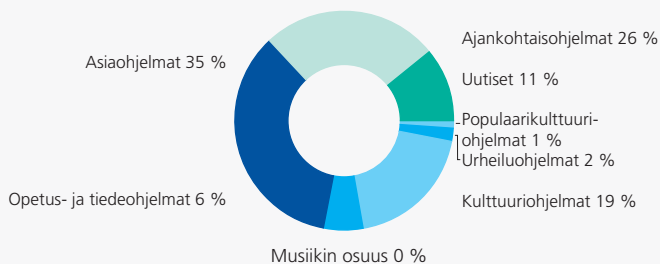
YLE Radio 1, ohjelmatarjonta v. 2008

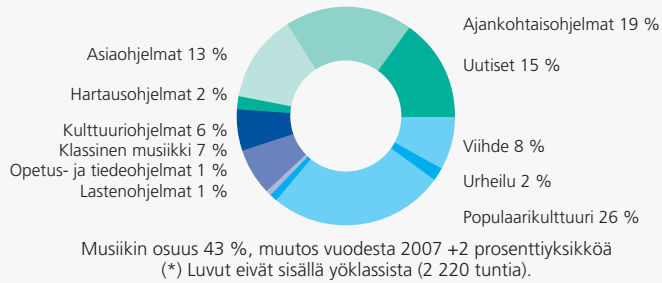
YleX, ohjelmatarjonta v. 2008

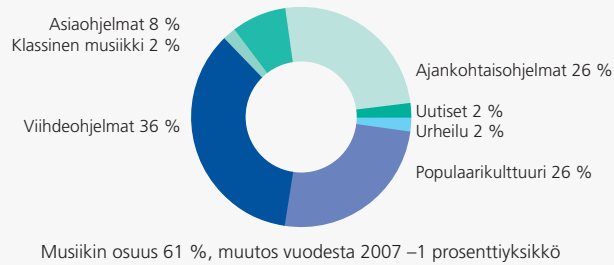
YLE Radio Peili, ohjelmatarjonta v. 2008

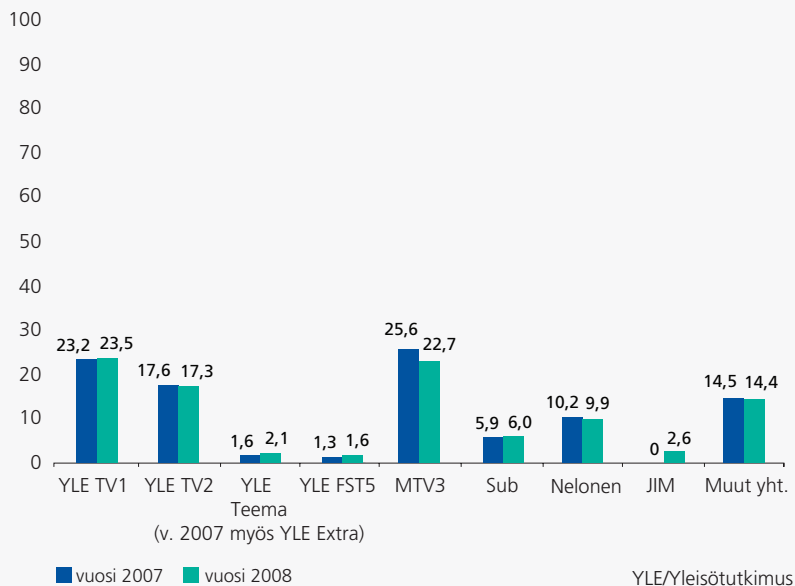
YLE Radio Vega, ohjelmatarjonta v. 2008 (*)

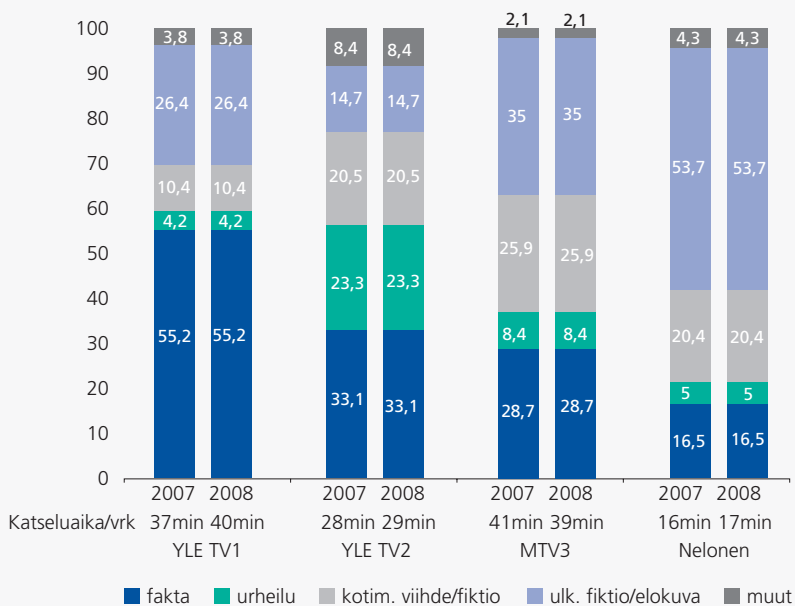
YLE Radio X3M, ohjelmatarjonta v. 2008

9. Tv-kanavien osuudet päivittäisestä katseluajasta v. 2007 ja 2008 (yli 4-v. väestö)

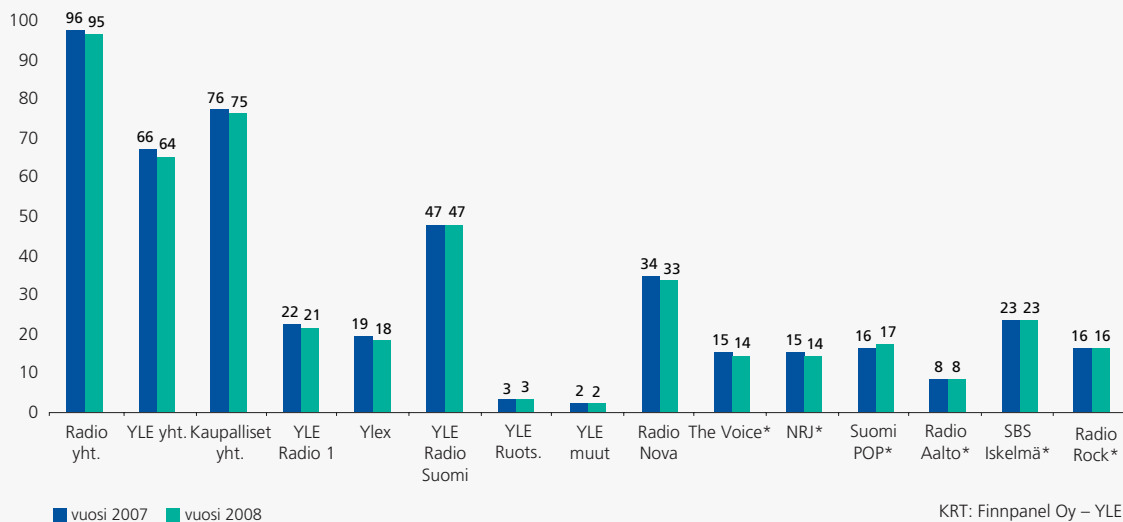

10. Ohjelmaluokkien osuudet tv:n pääkanavien katselusta v. 2007 ja 2008 (yli 4-v. väestö)

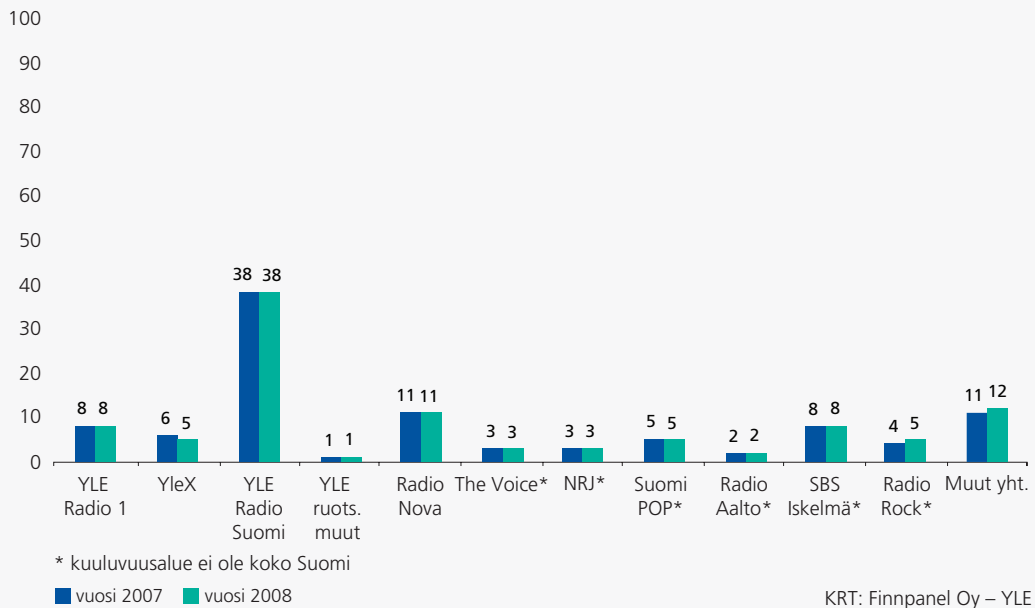
TV-mittaritutkimus: Finnpanel Oy – YLE

11. Radion viikkotavoitavuus v. 2007 ja 2008 (yli 9-v. suomenkielisestä väestöstä)

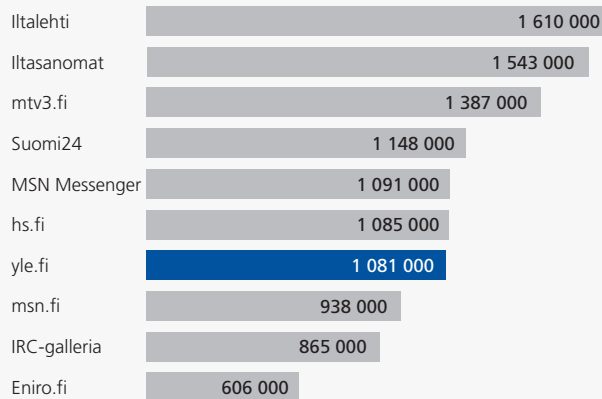

KRT: Finnpanel Oy – YLE

12. Radiokanavien osuudet päivittäisestä kuunteluajasta v. 2007 ja 2008 (yli 9-v. suomenkielinen väestö)

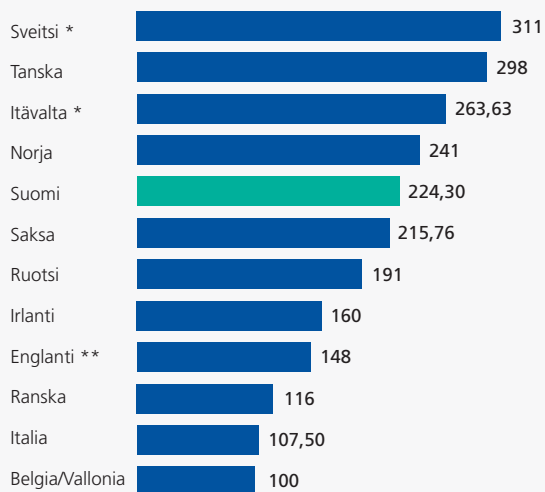

13. Suosituimmat suomalaiset internetpalvelut syksy 2008 (keskimääräiset viikkökävijämäärät vko 36-52)

TNS Metrix: TNS Gallup – YLE

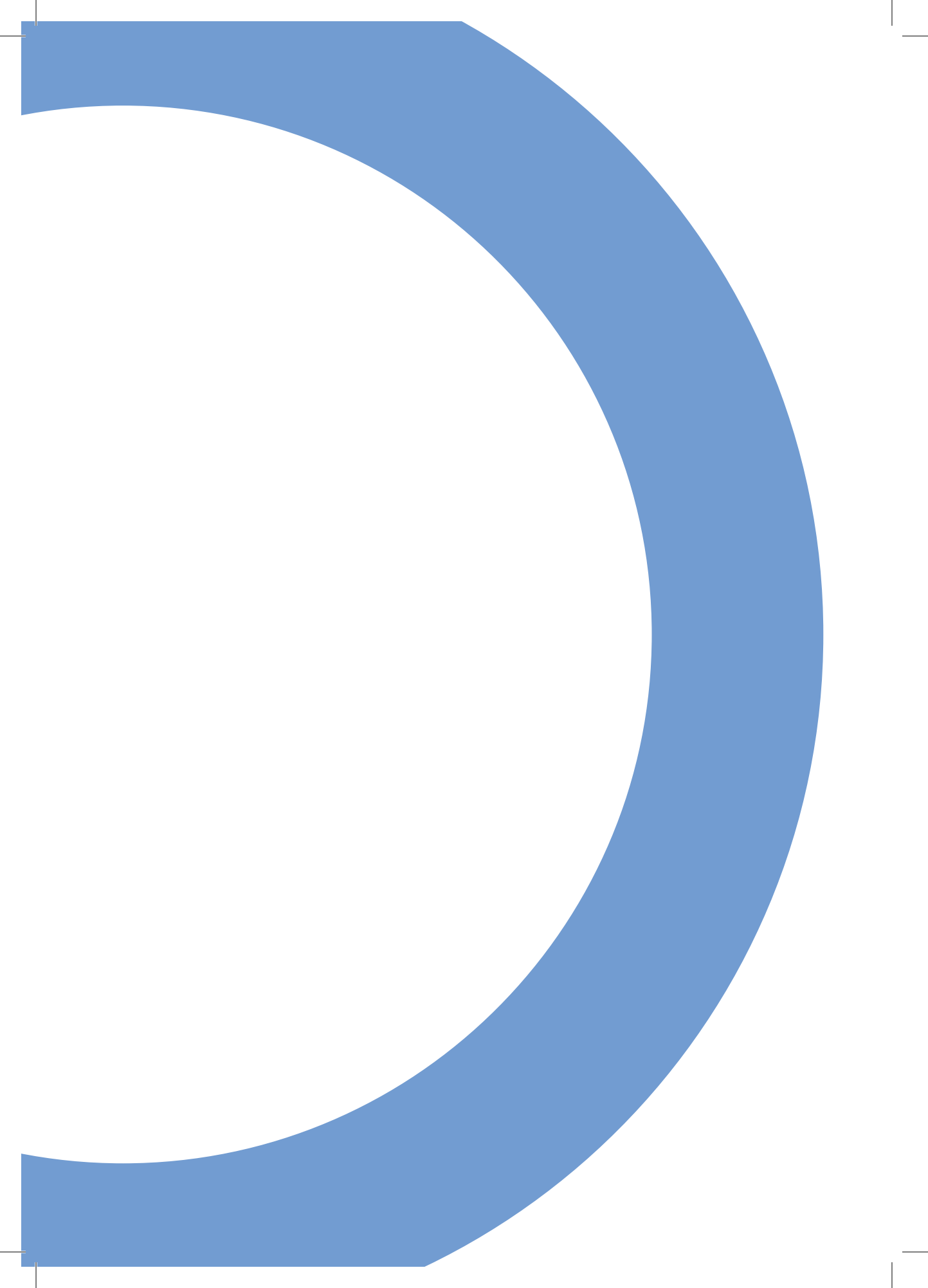
14. Tv-lupamaksut Euroopassa v. 2009 (euroa/vuosi)

* Tv- ja radioluvan summa.

** 1.4. alkaen.

Lisäksi mm. Portugalissa ja Kreikassa on maksu, joka peritään sähkölaskun yhteydessä. Islannissa on 1.1.2009. luovuttu kotitalouskohtaisesta lupamaksusta. Valuuttakurssit 2.1.2009.

SAAMELAISKÄRÄJIEN LAUSUNTO YLEISRADION KERTOMUKSESTA VUOSILTA 2007–2008

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 11.6.2009 käsitellyt Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston kertomuksen eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuosilta 2007 ja 2008 ja lausuu asiasta seuraavaa:

Yleistä

Yleisradio Oy:stä annetun lain mukaan saamenkieliset palvelut ovat lakisääteisiä tehtäviä ja YLE:n tehtävät liittyvät kulttuurien vuorovaikutusten, tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden edistämiseen. Lain mukaan YLE:n tulee tuottaa ohjelmatarjontaa vähemmistö- ja erityisryhmille **saamen**, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös muiden kieliryhmien kielellä.

Saamenkielisen ohjelman tarjonnassa tulee ottaa huomioon, että saamelaisia on Suomessa vajaa 10 000, joista yli puolet asuu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Tämä tarkoittaa sitä, että saamenkielisen ohjelmatarjonnan tulee kattaa koko Suomi. Lisäksi ohjelmatarjonnassa on huomioitava vuoden 2004 alusta voimaan tullut Saamen kielilaki (1083/2003), jossa on erikseen määritelty, että saamen kielellä tarkoitetaan inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kieltä.

Saamelaiskäräjät korostaa, että ohjelmatarjonta aikuisväestölle ei vielä riitä, vaan lapset tarvitsevat omakielistä (inarin-, koltan- ja pohjoissaameksi) ohjelmaa, jonka sisältö liittyy saamelaiskulttuuriin ja saamelaisten elämänmuotoon. Tämä on lapsille erittäin tärkeää identiteetinmuodostuksen vuoksi.

Saamen kielet ovat uhanalaisia, mutta inarin- ja koltansaame ovat erittäin uhanalaisia kieliä. Lisäksi inarin- ja koltansaamenkielinen ohjelmatoiminta on ainoastaan Suomen vastuulla. Yleisradio on keskeisessä asemassa saamen kielten tukemisessa ja saamen kieliä puhuvien aikuisten ja erityisesti lasten ja nuorten identiteetin vahvistamisessa. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on edellyttänyt Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston kertomusta käsiteltäessä lausunut, että

saamenkielisen väestönosan oman kielen ja kulttuurin kannalta Yleisradion saamenkieliset uutis- ja ajankohtaisohjelmat ja erityisesti lastenohjelmat ovat tärkeitä. Lastenohjelmien rahoitusta, uutislähetysten ajankohtaa ja lähetysten kattavuutta väestönosan tarpeita vastaavat ratkaisut (LiVM 17/2007 vp - K 16/2007 vp).

Saamenkieliset lähetykset sekä tekstitetty TV-uutiset myöhäisillassa palvelevat saamenkielistä väestöä, mutta ne antavat myös tietoa valtaväestölle saamelaisista alkuperäiskansana ja saamelaiskulttuurista, mikä osaltaan lisää ja edistää suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa.

Saamen kieli on alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan (SopS149/1998) mukainen kieli. Euroopan neuvoston ministerikomitea on kiinnittänyt huomiota vuonna 2007 asiantuntijakomitean huomioihin viitaten saamenkielisiin palveluihin joukkoviestimissä ja kehottaa kehittämään saamen kielen käyttöä joukkoviestimissä, erityisesti televisiossa ja tarvittaessa yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa (RecChL(2007)7). Ministerikomitea kehotti Suomea vuonna 2001 lisäämään saamen kielen asemaa tiedotusvälineissä säännöllisinä televisio-ohjelmälähetyksinä (RecChL (2001)3) ja vuonna 2004 kiinnitti huomiota vakavan häviämiskaavan alaisiin inarin- ja koltansaamen kielten elinkelpoisuuteen (RecChL(2004)6).

Saamelaisten asemaa on käsitelty Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksessa - Vähemmistö- ja erityispalvelut-otsikon alla. Tämä otsikko ei anna oikeaa kuvaa saamelaisten asemasta alkuperäiskansana, joten saamenkielinen ohjelmatarjonta tulisi käsitellä omana kokonaisuutenaan "Saamelaiset alkuperäiskansana". Myös hallituksen esityksessä (HE 43/2005 vp.) Yleisradio Oy:tä koskevan lain muuttamisesta hallintoneuvoston kertomuksen osalta lähtökohta oli Suomen perustuslain 17.3 § saamelaisten asema alkuperäiskansana sekä perustuslaissa turvattu kulttuurinen itsemääräämisoikeus.

Saamelaiskäräjien esitykset Yleisradio Oy:n toimintaan julkisen palvelutehtävän edistämiseksi ja suorittamisessa saamenkielisen ohjelmatarjonnan osalta:

1. Saamelaisten alkuperäiskansan omakielisen ohjelmatarjonnan varmistamiseksi ja kehittämiseksi Yleisradio Oy:n tulee laatia pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelma saamenkielisistä ohjelmatarjontaan.

YLE:llä ei ole pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelmaa saamenkielisen ohjelmatarjonnan osalle. Yleisradio Oy:stä annettua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 43/2005 vp.) mukaan Saamelaiskäräjiltä pyydetäisiin lausunto kertomuksen saamelaisia koskevasta osiosta. Hallituksen esityksen mukaan tämä omalta osaltaan vahvistaisi saamelaisten kulttuurista itsemääräämisoikeutta. Edellä lakia koskevassa hallituksen esityksessä olevan tavoitteen varmistamiseksi, pitkän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelmasta Saamelaiskäräjillä olisi parempi mahdollisuus seurata ja valvoa, miten julkinen palvelutehtävä YLE:n ohjelmatarjonnassa toteutuu saamenkielisessä ohjelmatarjonnassa.

2. Inarin- ja koltansaamenkielisten ohjelmatarjontaa tulee lisätä ja näiden kielten ohjelmatarjontaa varten tulee saada lisää resursseja

Saamen kielten (inarin-, koltan- ja pohjoissaame) tilanne on epävaka ja herkästi haavoittuva. Niiden olemassaolo on uhattuna saamelaisalueella ja koko Suomessa. Kaikki saamen kielet on luokiteltu UNESCO:n uhanalaisten kielten joukkoon, näistä inarinsaame ja koltansaame erittäin uhanalaisiksi.

Tällä hetkellä YLE:n Sámi Radion lähetyksistä noin 10 % on inarin- ja koltansaamenkielisiä lähetyksiä. Tämä ei ole riittävää ja sadan tunnin lähetyksia inarinsaamenkielisten ja koltansaamenkielisten palvelemiseksi omalla kielellä ei vielä täytä Yleisradio Oy:lle asetettua julkista palvelutehtävää.

3. Saamenkieliset TV-uutiset – Oddasat – ja muut ajankohtaisohjelmat tulee saattaa näkymään koko maassa kansalliskielillä tekstitettyinä siten, että ne lähetetään säännöllisesti parhaaseen katselu-aikaan määrättyllä kanavalla.

4. Myöhäisillalla YLE:n FST5-kanavalla valtakunnallisesti lähetettävien saamenkielisten uutisten -Oddasat- uusinnalle tulee saada säännöllinen lähetyksiaika.

Kuten edellä on jo todettu saamelaisista puolet asuu saamelaisalueen ulkopuolella, joten saamenkieliset uutiset ja muut ajankohtaisohjelmat tulee lähettää valtakunnallisesti. Saamenkieliset lähetykset palvelevat saamenkielisiä henkilöitä ja lisäksi ne antavat valtaväestölle saamelaisten itsensä välittämää tietoa saamelaisista alkuperäiskansana, saamelaisten historiasta, kulttuurista ja kielestä.

Uutiset kirjoitetaan ohjelmatarjontaan nykyisin väärin Oddasat (oikein: Oddasat), tämä epäkohta tulisi korjata, jotta YLE ei jatka väärän kielenkäyttömallin leviämistä edelleen. Lisäksi olisi toivottavaa saada tieto uutisista myös sanomalehtien ohjelmatietoihin.

5. Kaikilla saamen kielillä (inarin-, koltan- ja pohjoissaameksi) tuottamista lastenohjelmista tulee tehdä pysyvä tarjonta ja lastenohjelmien tekemiseen tulee varata riittävä määrä resursseja.

Saamelaislapset tarvitsevat omat saamenkieliset lastenohjelmat, jotka liittyvät heidän omaan kulttuuriinsa ja kieleensä. Saamelaisista yli puolet ja alle 10-vuotiaista jopa 70 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella, joten saamenkielisen ohjelmatarjonnan saaminen valtakunnan laajuisesti on erittäin tärkeää valtaväestön keskuudessa asuville.

Suomenkielisessä kulttuuriympäristössä saamenkielillä lastenohjelmilla on suuri vaikutus saamelaislasten oman kielen ja kulttuurin arvostuksen kohoamiseen ja kielen käytön lisääntymiseen. Oman kulttuurin ja oman kielen kuuleminen ja näkeminen mediassa auttaa osaltaan vahvan saamelais-

identiteetin luomiseen.

Yhtenä keinona lastenohjelmien tarjonnan lisäämiseksi voitaisiin käyttää digitekologiaa, joka mahdollistaa jälkiäänityksen eli dubbauksen myös saamen kielille. Saamenkielisen tarjonnan lisäämiseksi tulisivat aloittaa YLE:n lastenohjelmien dubbaus saamen kielille.

Yleisradio rahoitti vuodelle 2007 15-osaisen lastenohjelmasarjan, joka tarkoitti, että lastenohjelmia voitiin näyttää kevään 2008 aikana. Saamelaiskäräjien mielestä tämä on ollut hyvä alku, mutta tarjonta on riittämätön ja tuottaa vaikeuksia luoda pysyvää pohjaa yhteistyölle lastenohjelmien tuottamiseksi. Juuri kun saamelaislapset ovat tottuneet näkemään omakielistä televisio-ohjelmaa valtakunnallisesti, niin tarjonta loppuu. Lastenohjelmien tuottajille ja SVT-Sápmille tilanne luo vaikeuksia todellisen yhteistyön luomiseen, koska pitkäjänteinen suunnittelu on mahdotonta. Tilanne on vaikea saamelaislapsille ja lastenohjelmien tuottajille.

Saamenkielinen lastenohjelma tarvitsee lisäresursseja. On ongelmallista, että tämän vuoden Unna Junnán budjetissa ei ole otettu huomioon työntekijöiden palkkoja ollenkaan ja se vastaavasti kuluttaa Sámi Radion budjettia estäen muun ohjelmatuotannon kehittämisen. Tulevana vuonna tarvittaisiin yhteensä 215 000 euroa ohjelman tekemiseen ja se mahdollistaisi saamenkielisten lastenohjelmien määrän kaksinkertaistamisen. Ohjelman tekoa varten ei ole olemassa Suomessa studiota, saamenkielisten tv-ohjelmien kehittämisen edellyttää asianmukaisen studion rakentamista Inariin.

6. Ajankohtaisohjelmien sekä nuortenohjelmien saaminen televisioon

Saamenkielisten TV- uutisten tarjonta on saamelaisille tärkeää ja se vastaa Yleisradiosta annetun lain velvollisuutta järjestää ohjelmaa saamen kielellä. Uutisten lisäksi tulee saada televisioon ja radioon myös saamenkielisiä ajankohtaisohjelmia sekä tarjontaa saamelaisnuorille.

Saamelaiskäräjien näkökulmasta saamenkielisessä ohjelmatarjonnassa ei ole täytetty Yleisradio Oy:stä annetun lain julkisen palvelutehtävän velvoitetta, koska saamen kielellä

ei ole saatavissa nuorten ohjelmaa eikä ajankohtaista ja yleissivistävää ohjelmatarjontaa.

Saamelaisradiossa ei ole nykyään poliittista ajankohtaishjelmaa, jossa käsiteltäisiin saamelaiskäräjiä, maakuntapolitiikkaan ja valtakunnalliseen politiikkaan liittyviä asioita. YLE Sámi Radion tulee tarjota sekä TV:ssä että radioissa saamelaisille tietoa ajankohtaisista poliittisista asioista. Ruotsin ja Norjan saamelaisradiot tuottavat tällaista ohjelmaa jo nyt. Myös tutkivalle journalismille tulisi luoda edellytykset, koska tällä hetkellä sitä ei ole YLE Sámi Radiossa, vaan uutiset pohjautuvat haastatteluihin, tiedotteisiin ja muiden tiedotusvälineiden uutisten saamentamiseen. Tämä ei ole kestävä tilanne, koska uutiset perustuvat tällöin valtakulttuurin median kautta saatuun tietoon eikä se ole saamelaisyhteisön kannalta tyydyttävää.

Saamelaisradion tulee olla ensimmäinen media joka uutisoi journalistisesti ja luotettavasti saamelaisia koskevista asioista. YLE Sámi Radiossa työskentelee pääasiassa uutistoimittajia, esimerkiksi poliittisiin kysymyksiin erikoistuneita toimittajia ei ole. YLE Sámi Radion tuottamia uutisia - Oddasat -ohjelmaa tulee kehittää monipuolisiksi ja syvällisiksi. Erityisen tärkeää on tulevaisuutta ajatellen, että YLE Sámi Radioon saadaan nuoria ja koulutettuja toimittajia. Saamelaiset eivät saakaan nykyisin tasapuolisesti tietoa saamen kielellä. Saamelaisradion kehittämisen ongelma on siinä, että se on samanaikaisesti maakuntaradio ja lisäksi saamelaisten ainoa media. YLE Sámi Radion toimintaa tulee kehittää myös hallinnon osalta. Sámi Radion journalisteille tulee tarjota täydennyskoulutusta ja tukea Sámi Radion toimintaa siten, että se mahdollistaa tutkivan journalismin.

Nuoret tarvitsevat samaistumiskohteita sekä tukea oman identiteettinsä luomisessa. Tässä yhteydessä pohjoismaista yhteistyötä tulisi vahvistaa ja resursseja yhdistää. Saamelaisnuorille olisi erityisen tärkeää saada omankielistä tv-ohjelmaa, joka takaisi ja turvaisi identiteetin kasvua. Osaa ohjelmaa voisi tarjota esimerkiksi internetissä ja FST5-kanavalla päivisin. Saamelaisten kotiseutualueella on tarjolla media-alan koulutusta ja useat nuoret ovat tehneet lyhytelokuvia, joita on myös näytetty Yleisradion uudessa Kinossa.

Saamelaiskäräjät toivoo, että YLE tekisi yhteistyötä nuorten kanssa ja tarjoaisi saamelaisnuorille omaa makasiiniohjelmaa. Tarkoituksena voitaisiin yrittää hakea erillisrahoitusta yhdessä Saamelaiskäräjien ja Yleisradion kanssa. Mainittua yhteistyötä voisi tehdä esim. Interreg Sápmi -ohjelman kautta.

7. YLE Sámi Radio

Saamelaiskäräjät esittää, että Yleisradio Oy osoittaa Sámi Radiolle riittävät resurssit saamenkielisten ohjelmien tuotamista varten, siten että YLE Sámi Radio pystyy tarjoamaan sisällöllisesti monipuolista ja laaja-alaista ohjelmaa. Lisäresurssien tarve kohdistuu myös henkilöstön täydennuskoulutuksen sekä kielenhuollon järjestämiseen

YLE Sámi Radio tarjoaa saamenkielisiä uutisia ja muita ohjelmia. Monipuoliseen ohjelmatarjontaan kuuluu, että saamen kielellä pystytään tarjoamaan enemmän erityyppisiä ohjelmia mm. tieto-, keskustelu-, kulttuuri-, luonto- ja ajankohtaisohjelmia ja ohjelmatarjonnassa olisi mahdollista sisällöllisesti käsitellä eri asioita syvemmin ja ottaa mukaan erilaisia näkökulmia.

Saamenkielisten ohjelmien tarjoamisen lisäksi YLE Sámi Radiolla on keskeinen asema saamen kielen ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Kielen ylläpitämisessä on tärkeää, että sanat lausutaan oikein ja käytetään niitä termejä, joita tavanomaisesti on käytetty kyseisessä saamen kielessä tietystä asiayhteydestä. Uudissanojen kehittäminen on myös osa toimittajien arkea, ja koska saamen kielelle saatava ammatillinen kielenhuoltoapu on rajallinen (esimerkiksi koltansaamessa sitä ei ole lainkaan), on tärkeää panostaa toimittajien omaan osaamiseen. Henkilöstön saamen kielen taidon ylläpitäminen ja kehittäminen olisi saatava osaksi vakinaista toimintaa YLE Sámi Radiossa. Norjan NRK:n Sámi Radiolla on vakinainen kielenhuoltaja, jonka tehtäviin kuuluu mm. toimittajien kielenhuollollinen opastus ja koulutus. Henkilöstön täydennuskoulutusta saamen kielen, toimitustyön sekä journalismin kehittämisen ja etiikan osalta tulee lisätä.

Yleisradio Oy:n rooli saamen kielen ylläpitämisessä ja kehittämisessä on merkittävä. Saamelaiskäräjät toivoo, että Yleisradio edelleen kehittää saamenkielisiä palvelujaan ja laatii pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelman saamenkielisen ohjelmatoiminnan vakauttamiseksi ja kehittämiseksi.

YLE Sámi Radion toimintaa tulisi kehittää vuorovaikutteiseen suuntaan. Toimintaa tulee kehittää kotisivujen ja ohjelmatarjonnan kautta monipuolisesti vuorovaikutteiseksi.

7.1 Sámi Radion kuuluvaisuus

Yleisradio Oy:n julkisena palvelutehtävänä on lisäksi tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Edellä oleva tarkoittaa myös Yle Sámi Radion moitteetonta kuuluvuutta sen kuuluvuusalueella. Tätä Yleisradio Oy ei ole kaikilta osin pystynyt toteuttamaan, koska YLE Sámi Radion kuuluvuusalueella on monin paikoin katvealueita, muun muassa Tenokilaaksossa ja Utsjoki-Inari maantieosuudella saamenradion kuuluvaisuus on heikko tai saamenradion kuuluvaisuus häviää kokonaan.

8. Saamelaiskäräjien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen saamenkielisen ohjelmatarjonnan osalta YLE:n päättävissä elimissä

Suomea sitovan alueellisia tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan mukaan sopimuspuolten tulee huolehtia siitä, että alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä käyttävien edut ovat edustettuna tai otetaan huomioon sellaisissa elimissä, joita lain mukaan saatetaan perustaa valvomaan joukkoviestimien vapautta ja tasapuolisuutta (Art 11).

Suomessa edellä oleva kieliperuskirjaan sisältyvä artikla toteutuu nykyään siten, että Saamelaiskäräjät antaa lausunnon YLE:n hallintoneuvoston kertomuksesta. Saamelaiskäräjien lausunnon antaminen kertomuksesta sisältyy Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 §:ään. YLE:n hallintoneuvoston tehtävänä on antaa Saamelaiskäräjiä asiasta kuultuaan julkisen pal-

velun toteutumisesta joka toinen vuosi kahta toimintavuotta käsittävä kertomus eduskunnalle. Lakia koskevan hallituksen esityksen mukaan Saamelaiskäräjien lausuminen YLE:n hallintoneuvoston antamasta kertomuksesta omalta osaltaan vahvistaisi saamelaisten kulttuurista itsemääräämisoikeutta.

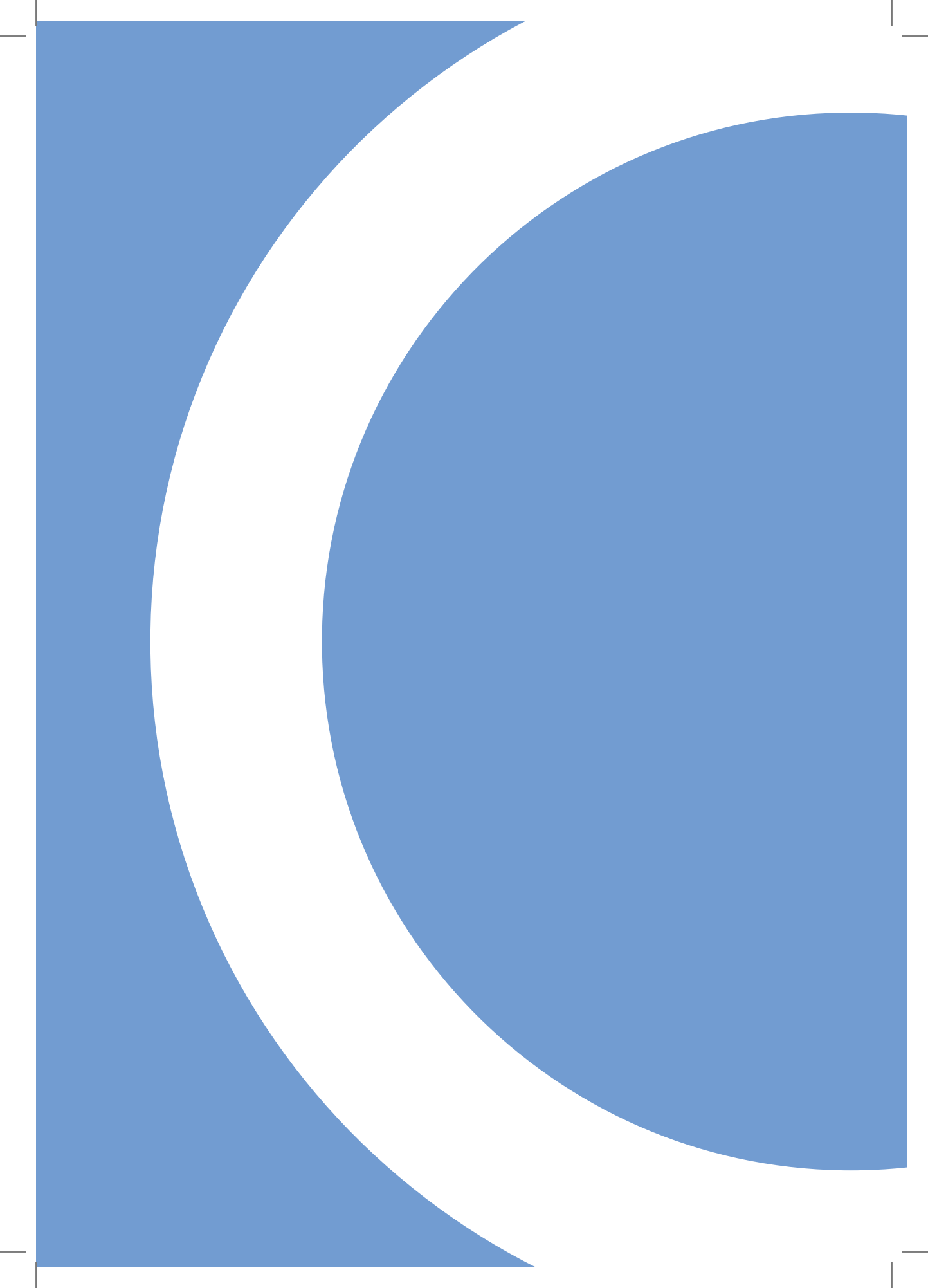
Saamelaiskäräjien mielestä lausunnon antaminen kertomuksesta ei vahvista saamelaisten kulttuurista itsemääräämisoikeutta merkittävästi ja ei ole riittävä järjestely saamenkielisen ohjelmatuotannon kehittämisessä ja edistämässä. Saamelaiskäräjät katsoo, että saamelaisten kulttuuri-itsehallinto toteutuu parhaiten silloin, kun saamelaisilla on mahdollisuus vaikuttaa saamenkieliseen ohjelmatuotantoon jo suunnitteluvaiheessa.

Pitkän aikavälin tavoitteena tulisi olla YLE Sámi Radion ja siihen tarvittavien riittävien resurssien siirtäminen Saamelaiskäräjien alaisuuteen ja Sámi radion riippumattomuus turvattaisiin hallintoneuvoston kaltaisella ratkaisulla ja lain-säädännöllä. Yle Sámi Radion ja sen ohjelmiston kehittäminen tulee saada monipuolisesti ohjatuksi. Saamelaiskäräjät esittääkin harkittavaksi ohjausryhmän perustamista YLE Sámi Radiolle, johon tulisi journalismin ammattilaisia ja saamelaiskäräjien edustajia.

Puheenjohtaja Klemetti Näkkäläjärv

Kieliturvasihteer Siiri Jomppanen

YLEISRADIO OY

00024 Yleisradio

Käyntiosoite: Radiokatu 5, Helsinki

Puhelin: (09) 14801

Faksi: (09) 1480 3215

www.yle.fi

etunimi.sukunimi@yle.fi

Ulkoasu: Tähtikuviot Oy

Kirjapaino: Edita Prima Oy

Helsinki 9/2009

ISSN 1795-0775